

- *Αποστολοπούλου Χαρά*
- *Βέργος Χρήστος*
- *Βουτυρίτσας Παναγιώτης*
- *Βρούβας Ηλίας*
- *Γαρδίκας Γιάννης*
- *Γεωργίδου Ηλιάνα*
- *Γιόβας Δημήτρης*
- *Γκάτσου Κατερίνα*
- *Γκρουμούτη Γιώτα*
- *Ηλιόπουλος Βασίλης*
- *Ηλιόπουλος Νίκος*
- *Καλεμκερίδης Βαγγέλης*
- *Κανελλάκη Ελένη*
- *Κανελλάκη Παναγιώτα*
- *Κανελλοπούλου Γεωργία*
- *Κάτρη Χριστίνα*
- *Κατσικερός Δημήτρης*
- *Κέκου Γεωργία*
- *Κιντής Παναγιώτης*

Υπεύθυνη καθηγήτρια Ι. Σόφη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

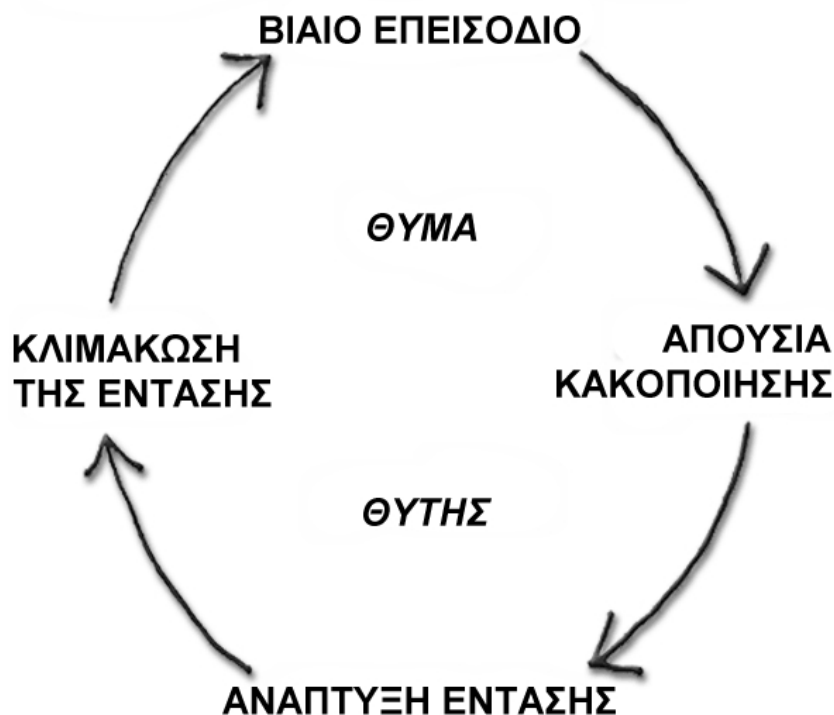
- ❖ Πρόλογος
- ❖ Στόχοι
- ❖ Ενδοσχολική βία:
 - Ορισμός της βίας
 - Ορισμός ενδοσχολικής βίας
 - Μορφές ενδοσχολικής βίας
 - Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- ❖ Λεκτική βία:
 - Μορφές της λεκτικής βίας
 - Παιδιά υψηλού κινδύνου
 - Αιτίες εκδήλωσης του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας

- Για ποιους λόγους ένα παιδί μπορεί να δέχεται επιθέσεις εκφοβισμού και βίας στο σχολείο;
 - Για ποιους λόγους ένας μαθητής αναπτύσσει εκφοβιστικές και βίαιες συμπεριφορές;
 - Εφηβεία, σχέσεις συνομηλίκων και εκφοβισμός
 - Χαρακτηριστικά θύματος – θύτη – θεατή
 - Συνέπειες
 - Πώς φαίνεται ότι ένα παιδί έχει πέσει θύμα σχολικού εκφοβισμού;
 - Πώς φαίνεται ότι ένα παιδί εκφοβίζει στο χώρο του σχολείου;
 - Τι να κάνετε εάν διαπιστώσετε ότι το παιδί σας κακοποιείται από συνομηλίκους;
 - Δραστηριότητες για την πρόληψη του εκφοβισμού
 - Ερωτηματολόγιο
- ❖ Σωματική βία:
 - Βιώνοντας το σχολικό εκφοβισμό
 - Θύτες και θύματα
 - Στατιστικά σχολικής βίας
 - Ερωτηματολόγιο
- ❖ Ψυχολογική βία και ρατσισμός:
 - Λόγοι άσκησης βίας
 - Ψυχολογική βία – θύτης
 - Ψυχολογική βία – θύμα
 - Αποτελέσματα
 - Τρόποι αντιμετώπισης
 - Ερωτηματολόγιο
- ❖ Ηλεκτρονική βία:
 - Τι είναι ηλεκτρονικός εκφοβισμός;
 - Αίτια
 - Προφίλ θύτη και θύματος
 - Αποτελέσματα ηλεκτρονικής βίας
 - Τρόποι αντιμετώπισης
 - Ερωτηματολόγιο
- ❖ Επίλογος
 - ❖ Βιβλιογραφία
 - ❖ Παράρτημα

Πρόλογος

Σήμερα ο καθένας μας είναι εξοικειωμένος με ό,τι συνεπάγεται η βία, όχι επειδή η βία είναι κάτι το οποίο θέλουμε να αποφύγουμε κι έχουμε αρνητική στάση προς αυτό, αλλά επειδή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας. Στο σπίτι, στη δουλειά, στην τηλεόραση, αλλά ακόμα εντονότερα η βία συναντάται στα σχολεία. Καθημερινά κάποιος σε οποιοδήποτε σχολείο γίνεται θύμα ή θύτης σε οποιαδήποτε μορφή βίας. Το θέμα είναι τι κάνουμε εμείς γι' αυτό; Αδιαφορούμε; Ή προσπαθούμε να προσθέσουμε ένα λιθαράκι ο καθένας ξεχωριστά για την καταπολέμησή της; Με αφορμή όλα τα παραπάνω, εμείς, οι μαθητές του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Τρίπολης αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με το θέμα της ενδοσχολικής βίας, έχοντας ως κύριό μας μέλημα να ευαισθητοποιήσουμε όσους περισσότερους συμμαθητές μας μπορούμε και να τους κάνουμε να καταλάβουν το γιγαντιαίο μέγεθος του φαινομένου αυτού.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Ετάχει

Η ομάδα μας ανέλαβε το θέμα της ενδοσχολικής βίας, με κύριους στόχους:

- *Να μάθουμε οι ίδιοι περισσότερα και να διευρύνουμε τις γνώσεις μας σχετικά με αυτό το θέμα*
- *Να αναδείξουμε το πρόβλημα διότι σα μαθητές το βιώνουμε στην καθημερινότητά μας στο σχολείο και μάλιστα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μεγάλη έξαρση.*
- *Να προτείνουμε κι εμείς λύσεις στο μεγάλο αυτό πρόβλημα.*
- *Να ευαισθητοποιήσουμε και να προβληματίσουμε τους συμμαθητές μας .*
- *Να βρούμε τις ρίζες του προβλήματος και να το καταπολεμήσουμε αφού το ποσοστό των θυμάτων όλο και μεγαλώνει και μεταξύ των θυμάτων βρίσκονται και συμμαθητές μας!*

~Να αναφέρουμε επίσης, ότι ιδιαίτερη πρόκληση για μας αποτέλεσε το να δουλέψουμε ομαδικά.

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Βία= 1) ορμή, δύναμη, 2) χρήση δύναμης για επιβολή θέλησης, εξαναγκασμός. Αντιστοιχεί ακριβώς στο αρχαίο ινδικό *jiyd-* «κυριαρχία». Ο Αριστοτέλης την ορίζει: «το παρά την ορμήν και την προαίρεσιν».

ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Η ενδοσχολική βία είναι η επιθετική εκείνη συμπεριφορά που είναι εσκεμμένη, απρόκλητη και επαναλαμβανόμενη, αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και εμπεριέχει αντικειμενική ανισότητα (π.χ. σωματική) ή αντιληπτή (π.χ. προσωπικότητας).

Εν ολίγοις, κατευθύνεται προς εκείνα τα θύματα που εκλαμβάνονται από τους θύτες (έναν ή πολλούς μαζί) ως αδύναμα, είτε σωματικά είτε ψυχολογικά.

Τι δεν είναι ενδοσχολική βία;

Όταν τα εμπλεκόμενα μέλη είναι ίσης δύναμης και όχι άνισης, λόγω αριθμού, σωματικής διάπλασης, κοινωνικής θέσης, κουλτούρας, τότε πρόκειται για σύγκρουση, βίαιη ίσως, αλλά όχι εκφοβιστική συμπεριφορά.

Εκτός από την ισότητα στη δύναμη, παρατηρείται επίσης όμοια συναισθηματική αντίδραση, που σημαίνει ότι και οι δύο μαθητές είναι θυμωμένοι και όχι όπως στον

εκφοβισμό όπου ο μαθητής-στόχος φοβάται και αδυνατεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του.

Υπάρχει επίσης η περίπτωση του πειράγματος, όπου οι μαθητές κάνουν αστεία μεταξύ τους διασκεδάζοντας και οι δυο αληθινά.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Σωματική:

Χτυπάω, κλωτσάω, σπρώχνω, φτύνω, βάζω τρικλοποδιά, κλέβω, κρύβω, καταστρέφω τα πράγματα.

Λεκτική:

Κοροϊδεύω, προσβάλλω, βρίζω, κάνω σεξουαλικά υπονοούμενα ή/και χειρονομίες.

Ψυχολογική:

Εκβιάζω, απειλώ με σωματική βία και απαιτώ χρήματα ή πράγματα, διαδίδω φήμες, απομονώνω κοινωνικά, προδίδω τα μυστικά, προσβλητικά γκράφιτι.

Ηλεκτρονική:

Μέσω κινητού τηλεφώνου ή διαδικτύου, απειλές, προσβολές, δυσφήμιση, κοινωνική απομόνωση, δημοσιοποίηση πληροφοριών και εικόνων χωρίς άδεια, ψεύτικη ταυτότητα για εκμαίευση πληροφοριών και γελιοποίηση.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ...

Όλα τα παιδιά έχουν συγκεκριμένα δικαιώματα που ορίζονται από τις Διεθνείς Συμβάσεις, το Σύνταγμα και τους νόμους.

Το σημαντικότερο κείμενο για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΟΗΕ. Η Σύμβαση αυτή, που υπογράφηκε το 1989 από τα κράτη-μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ρυθμίζει τις υποχρεώσεις των κρατών για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Το 1992 έγινε νόμος και στη χώρα μας (Νόμος 2101/92).

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού περιλαμβάνει τρεις μεγάλες κατηγορίες δικαιωμάτων:

- Προστασία (από κάθε μορφής κακοποίηση, εκμετάλλευση, διάκριση, ρατσισμό, κτλ.)
- Παροχές (δικαίωμα στην εκπαίδευση, την υγεία, την πρόνοια, την ψυχαγωγία, κτλ.)
- Συμμετοχή (δικαίωμα στην έκφραση γνώμης, την πληροφόρηση, τον ελεύθερο χρόνο, κτλ.)

Παρακάτω παρατίθεται η Σύμβαση αυτή με λίγα και απλά λόγια:

1. ΟΡΙΣΜΟΣ

«Παιδιά» θεωρούνται όλα τα κορίτσια και τα αγόρια από 0-18 ετών.

2. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Όλα τα παιδιά είναι ίσα. Έχουν δικαίωμα να τα αντιμετωπίζουν χωρίς διακρίσεις λόγω της φυλής, του φύλου, της γλώσσας, της θρησκείας, των

απόψεων, της περιουσίας, της κατάστασης, των ιδιαίτερων αναγκών ή της εμφάνισής τους.

3. ΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Όταν οι μεγάλοι παίρνουν αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, πρέπει να υπολογίζουν πριν από όλα το συμφέρον του παιδιού. Η Πολιτεία πρέπει να προστατεύει και να φροντίζει τα παιδιά, αν οι γονείς τους δεν μπορούν να το κάνουν.

4. ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Η Πολιτεία πρέπει να παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εφαρμόζονται τα δικαιώματα των παιδιών.

5. ΡΟΛΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ

Οι γονείς ή οι κηδεμόνες ενός παιδιού είναι υπεύθυνοι να το μεγαλώνουν έτσι ώστε να αναπτύσσονται οι ικανότητές του και να το βοηθούν να μάθει και να ασκεί τα δικαιώματά του.

6. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη.

7. ΟΝΟΜΑ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Δικαίωμα κάθε παιδιού είναι να γράφεται στο ληξιαρχείο με τη γέννησή του και να έχει όνομα, επώνυμο και ιθαγένεια, δηλαδή να ανήκει σε μία χώρα.

8. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η Πολιτεία πρέπει να βοηθά τα παιδιά να διατηρούν την ταυτότητα, την ιθαγένεια και τις οικογενειακές τους σχέσεις.

9. ΖΩΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ζει μαζί με τους γονείς του, εκτός αν αυτοί ζουν χωριστά, αν δεν μπορούν να το φροντίσουν ή αν πρέπει να απομακρυνθεί από αυτούς για το καλό του. Όταν το παιδί ζει μακριά από τους γονείς του, το παιδί έχει δικαίωμα να τους βλέπει και να επικοινωνεί μαζί τους, εκτός αν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του.

10. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Αν ένα παιδί ζει σε διαφορετική χώρα από τους γονείς του, έχει δικαίωμα να ξανασμίξει μαζί τους και να μείνουν στο ίδιο μέρος.

11. ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε παράνομη απομάκρυνση από τη χώρα στην οποία ζουν.

12. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΓΝΩΜΗΣ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους. Οι μεγάλοι πρέπει να ακούν και να παίρνουν σοβαρά υπόψη τους τη γνώμη των παιδιών για θέματα που τα αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

13. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να αναζητούν, να μαθαίνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες και ιδέες, και να εκφράζονται ελεύθερα, μέσα από τον γραπτό ή προφορικό λόγο, την τέχνη ή άλλους τρόπους, αρκεί να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων.

14. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να σκέφτονται ελεύθερα και να πιστεύουν σε μια θρησκεία.

15. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να συναντιούνται, να συνεργάζονται και να συμμετέχουν σε συγκεντρώσεις, αρκεί να μην παραβιάζουν τα δικαιώματα των άλλων.

16. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΖΩΗ

Κανείς δεν μπορεί να επεμβαίνει αυθαίρετα ή παράνομα στην ιδιωτική ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία ενός παιδιού, ούτε να προσβάλλει την τιμή και την υπόληψή του.

17. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να μαθαίνουν τι συμβαίνει γύρω τους από τα μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηλεκτρονικά μέσα). Η Πολιτεία πρέπει να ενθαρρύνει τα μέσα να διαδίδουν χρήσιμες πληροφορίες και να προστατεύουν τα παιδιά από ό,τι μπορεί να τα βλάψει.

18. ΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΟΝΕΩΝ

Οι γονείς και οι κηδεμόνες ενός παιδιού έχουν την ευθύνη της ανατροφής και της ανάπτυξής του. Η Πολιτεία πρέπει να τους βοηθά σε αυτήν την αποστολή και να εξασφαλίζει τη δημιουργία υπηρεσιών φροντίδας για τα παιδιά.

19. ΒΙΑ, ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ, ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε μορφή βίας, προσβολής, παραμέλησης, εγκατάλειψης, σωματικής, ψυχολογικής, πνευματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, όσο βρίσκονται στην ευθύνη των γονιών ή των κηδεμόνων τους ή άλλων προσώπων στα οποία αυτοί τα έχουν εμπιστευθεί.

20. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Όταν ένα παιδί δε ζει με την οικογένειά του ή αυτή δεν μπορεί να το φροντίσει, έχει δικαίωμα ειδικής προστασίας και βοήθειας, μέσα από θεσμούς όπως η υιοθεσία, η φιλοξενία σε ανάδοχη οικογένεια ή σε κατάλληλη στέγη/ίδρυμα.

21. ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Η Πολιτεία πρέπει να παίρνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε μια υιοθεσία που γίνεται στην ίδια χώρα ή σε άλλη, να είναι σύμφωνη με το νόμο και να λαμβάνεται υπόψη πάνω απ' όλα το συμφέρον του παιδιού.

22. ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Τα παιδιά πρόσφυγες, που έχουν φύγει μόνα ή συνοδευόμενα από τους δικούς τους από την πατρίδα τους, επειδή εκεί κινδύνευαν, έχουν δικαίωμα ειδικής προστασίας και απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που έχουν και τα άλλα παιδιά.

23. ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Τα παιδιά με σωματικές ή πνευματικές αναπηρίες έχουν δικαίωμα να ζουν σε συνθήκες που εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους και ευνοούν την αυτονομία τους. Να απολαμβάνουν ειδική φροντίδα και να συμμετέχουν ισότιμα στην εκπαίδευση και την κοινωνική ζωή.

24. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προληπτική φροντίδα της υγείας τους και όταν αρρωσταίνουν να χρησιμοποιούν τις απαραίτητες ιατρικές υπηρεσίες για τη θεραπεία τους.

25. ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Όταν ένα παιδί τοποθετείται σε ένα ίδρυμα ή μια ανάδοχη οικογένεια, η Πολιτεία πρέπει να παρακολουθεί και να ελέγχει αν το φροντίζουν σωστά και αν απολαμβάνει όλα τα δικαιώματά του.

26. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν την κατάλληλη κοινωνική φροντίδα και ασφάλιση.

27. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΖΩΗΣ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής: να έχουν φαγητό, ρούχα και να ζουν σε ένα ασφαλές σπίτι, ώστε να έχουν ομαλή σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη. Αν οι γονείς τους δεν μπορούν να τους τα προσφέρουν αυτά, η Πολιτεία πρέπει να τους βοηθάει.

28. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να πηγαίνουν στο σχολείο και να έχουν ίσες ευκαιρίες σε αυτό. Η Πολιτεία πρέπει να παίρνει μέτρα ώστε τα παιδιά να γράφονται και να μη διακόπτον το σχολείο. Τα μέτρα για τη σχολική πειθαρχία πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των μαθητών.

29. ΣΚΟΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η εκπαίδευση πρέπει να βοηθάει τα παιδιά να αναπτύσσουν τις ικανότητες και την προσωπικότητά τους και να μαθαίνουν να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τους διαφορετικούς πολιτισμούς και το φυσικό περιβάλλον.

30. ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ

Τα παιδιά που ανήκουν σε εθνικές, γλωσσικές ή θρησκευτικές μειονότητες, έχουν δικαίωμα να έχουν τη δική τους πολιτιστική ζωή, να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους και να ασκούν τη θρησκεία τους.

31. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να ξεκουράζονται, να έχουν ελεύθερο χρόνο, να παίζουν, να ψυχαγωγούνται και να ασχολούνται με πράγματα που τους ενδιαφέρουν.

32. ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση και οποιαδήποτε επικίνδυνη εργασία μπορεί να βάλει σε κίνδυνο την εκπαίδευση, την υγεία ή την ανάπτυξή τους. Η Πολιτεία πρέπει να ρυθμίζει, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, τα κατώτατα όρια ηλικίας, τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας για ανήλικους όπως και την επιβολή ποινών σε όσους τα παραβιάζουν.

33. ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από την παράνομη χρήση ναρκωτικών ουσιών αλλά και να μη χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και τη διακίνησή τους.

34. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Είναι υποχρέωση της Πολιτείας να προστατεύει τα παιδιά από κάθε μορφή σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης, όπως ο εξαναγκασμός σε σεξουαλική δραστηριότητα, η πορνεία και η πορνογραφία.

35. ΑΠΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εμποδίσουν τις απαγωγές, την πώληση και το δουλεμπόριο των παιδιών.

36. ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από οποιαδήποτε άλλη μορφή εκμετάλλευσης που μπορεί να βλάπτει την ευημερία τους.

37. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΕΡΗΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Κανένα παιδί δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία. Η θανατική ποινή και η ισόβια φυλάκιση

απαγορεύεται να επιβάλλονται σε παιδιά. Η σύλληψη και η κράτηση ανηλίκων πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να έχει την ελάχιστη δυνατή χρονική διάρκεια και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του.

38. ΕΝΟΠΛΕΣ ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ

Σε περίπτωση πολέμου, τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται. Απαγορεύεται να συμμετέχουν σε εχθροπραξίες παιδιά κάτω των 15 ετών.

39. ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΟΥ-ΘΥΜΑΤΟΣ

Η Πολιτεία πρέπει να φροντίζει τα παιδιά που είναι θύματα παραμέλησης, κακομεταχείρισης, εκμετάλλευσης ή πολέμων για να ξεπερνούν τα τραύματά τους και να συμμετέχουν φυσιολογικά στην κοινωνική ζωή.

40. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ/ΠΟΙΝΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή καταδικασμένο για μια παράνομη πράξη έχει δικαίωμα να το αντιμετωπίζουν με αξιοπρέπεια, ανθρωπισμό και σεβασμό στις ανάγκες του, να ενημερώνεται για την υπόθεσή του σε γλώσσα που καταλαβαίνει και να έχει νομική βοήθεια για να μπορεί να υπερασπίζεται τον εαυτό του.

41. ΕΥΝΟΪΚΟΤΕΡΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Αν οι νόμοι μιας χώρας προστατεύουν καλύτερα τα δικαιώματα των παιδιών από ό,τι αυτή η Σύμβαση, τότε πρέπει να εφαρμόζονται εκείνοι.

42. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Τα κράτη έχουν υποχρέωση να κάνουν γνωστά στους μεγάλους και στα παιδιά τις αρχές και το περιεχόμενο αυτής της Σύμβασης.

43-54. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Μια ειδική Επιτροπή στον ΟΗΕ παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης σε όλα τα κράτη που την έχουν υπογράψει. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να στέλνουν εκθέσεις κάθε πέντε χρόνια και η Επιτροπή, αφού τις εξετάσει, τους στέλνει παρατηρήσεις και προτάσεις της.

ΒΙΑΣ

ηση υβριστικών εκφράσεων.

- Φραστικές επιθέσεις.
- Προσβολές και απειλές.
- Αγενή σχόλια και ειρωνεία.
- Χρήση παρατσουκλιών.
- Εξευτελισμός, ταπείνωση, γελοιοποίηση.
- Προσπάθεια για κοινωνική απομόνωση ή αγνόηση ατόμου μέσω της διάδοσης κακόβουλων φημών και ψευδών.
- Διάδοση αρνητικών σχολίων εξαιτίας της καταγωγής, της κοινωνικής τάξης, της οικονομικής κατάστασης, της διαφορετικότητας.
- Χρήση ανήθικων χειρονομιών και σεξουαλικών υπονοούμενων.

ΠΑΙΔΙΑ ΥΨΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι ακόλουθες κατηγορίες παιδιών κινδυνεύουν περισσότερο να κακοποιηθούν από συνομηλίκους:

- Παχύσαρκα παιδιά.
- Παιδιά με κοντό ανάστημα.
- Αγόρια με μικρή μυϊκή δύναμη.
- Ομοφυλόφιλοι έφηβοι.
- Κοινωνικές μειονότητες (εθνικές ή θρησκευτικές).
- Παιδιά με χρόνια προβλήματα υγείας (άσθμα, σακχαρώδη διαβήτη).
- Παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Επίσης, ο κίνδυνος για εκφοβισμό από συνομηλίκους είναι αυξημένος σε παιδιά με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας:

- Είναι ιδιαίτερα ανασφαλής σε καινούργια περιβάλλοντα.
- Φοβάται εύκολα.
- Υποτιμά τις δυνάμεις του, αφήνοντας ακόμη και μικρότερα παιδιά να το δέρνουν.
- Δυσκολεύεται να δημιουργήσει κοινωνικές επαφές και φιλίες, είναι απομονωμένο.
- Έχει δυσκολία στη διαχείριση συγκρούσεων: όταν δέχεται επιθέσεις, αντιδρά παθητικά, κλαίει ή παραδίδει τα πράγματά του.

ΑΙΤΙΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Υπάρχουν πέντε βασικές προσεγγίσεις όσον αφορά στην αιτιολογία του σχολικού εκφοβισμού.

Η πρώτη προσέγγιση εστιάζεται στα χαρακτηριστικά των εμπλεκόμενων και παρουσιάζει το σχολικό εκφοβισμό σαν αποτέλεσμα ατομικών διαφορών ανάμεσα στους μαθητές. Οι θύτες είναι χειριστικοί, επιθετικοί, φυσικά πιο δυνατοί. Τα θύματα είναι εσωστρεφή, με χαμηλή αυτοεκτίμηση και αδύναμοι σωματικά. Αναφέρεται και η πιθανότητα γενετικού υπόβαθρου σε όλα αυτά. Επιπλέον, η ποιότητα της οικογένειας, οι δυσλειτουργικές οικογένειες και οι καταπιεστικοί γονείς συμβάλλουν θετικά στην εκδήλωση του φαινομένου. Σε μελέτη στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, οι θύτες σε

σύγκριση με τους μη θύτες μένουν περισσότερο χρόνο χωρίς εποπτεία στο σπίτι, πίνουν αλκοόλ, καπνίζουν και μεταφέρουν ή έχουν πρόσβαση στα όπλα.

Η δεύτερη προσέγγιση παρουσιάζει το σχολικό εκφοβισμό σαν αποτέλεσμα μιας αναπτυξιακής διαδικασίας. Αυτό συμβαίνει με τα μικρότερα παιδιά όταν αρχίζουν να διεκδικούν το χώρο των άλλων για εδραίωση της κοινωνικής τους κυριαρχίας. Καθώς μεγαλώνουν ανακαλύπτουν και εφαρμόζουν κοινωνικά πιο αποδεκτές μορφές κυριαρχίας. Οι λεκτικές και έμμεσες εκδηλώσεις εκφοβισμού γίνονται συνηθέστερες από τις σωματικές. Με το πέρασμα του χρόνου ο σχολικός εκφοβισμός γίνεται προοδευτικά σπανιότερος, γεγονός το οποίο δεν επιβεβαιώνεται από τους εκπαιδευτικούς και από αναφορές συνομηλίκων. Παρόλο που υπάρχει μείωση, η τάση ανατρέπεται όταν τα παιδιά μετακινούνται από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, βρίσκονται σε ένα νέο, λιγότερο φιλικό περιβάλλον και προσπαθούν να εγκαθιδρύσουν την κυριαρχία τους στους καινούριους συμμαθητές.

Η τρίτη προσέγγιση παρουσιάζει το σχολικό εκφοβισμό σαν κοινωνικοπολιτιστικό φαινόμενο. Προκύπτει δηλαδή από διαφορές που σχετίζονται με την ύπαρξη κοινωνικών ομάδων οι οποίες διαθέτουν διαφορετικά επίπεδα δύναμης. Οι διαφορές έχουν, τυπικά, ιστορική και πολιτιστική βάση και συνδέονται με το φύλο, τη φυλή, την εθνικότητα, την κοινωνική τάξη, τη θρησκεία, την ύπαρξη αναπηρίας.

Κυρίαρχη σημασία ως προς εκδήλωση εκφοβιστικής συμπεριφοράς αποδίδεται στη διαφορά φύλου. Η κοινωνία παρουσιάζεται ουσιαστικά ως πατριαρχική. Οι άνδρες φαίνονται να έχουν περισσότερη δύναμη από τις γυναίκες σαν αποτέλεσμα της επικράτησης των κοινωνικών πεποιθήσεων που τους θέλουν να είναι το κυρίαρχο φύλο. Προκειμένου να διατηρήσουν την κυριαρχία τους τα αγόρια αισθάνονται ότι δικαιούνται να καταπιέζουν τα κορίτσια. Είναι σαφές ότι τα αγόρια παίρνουν την πρωτοβουλία για το σχολικό εκφοβισμό και εκφοβίζουν σε μεγαλύτερο ποσοστό τα κορίτσια από ότι το αντίθετο. Σε μεγάλης κλίμακας έρευνα στην Αυστραλία το 21,1% των κοριτσιών εκφοβίστηκε αποκλειστικά από αγόρια ενώ μόνο το 3,4% των αγοριών εκφοβίστηκε αποκλειστικά από κορίτσια. Η διαδικασία σύμφωνα με την οποία αναπτύσσουν τα αγόρια επιθετικά χαρακτηριστικά συνδέεται με αυτό που περιγράφεται ως «δομή της ηγεμονικής αρρενωπότητας». Έτσι, δικαιολογείται ο εκφοβισμός των κοριτσιών και επιπρόσθετα όσων αγοριών δεν πληρούν τα ανδρικά στερεότυπα. Ο εκφοβισμός κοριτσιών από κορίτσια σχετίζεται με μια ιδεατή αντίληψη για το τι είναι ή τι θα πρέπει να είναι θηλυκότητα. Το φύλο συνδέεται επίσης με τη μορφή εκδήλωσης του φαινομένου. Τυπικά τα αγόρια χρησιμοποιούν τη σωματική κακοποίηση και τα κορίτσια τον κοινωνικό αποκλεισμό και τον πλάγιο τρόπο. Είναι γεγονός ότι τέτοιες εκφοβιστικές συμπεριφορές δεν είναι εύκολα αντιληπτές από έναν ενήλικο.

Υπάρχει ισχυρισμός ότι μερικές φορές ο εκφοβισμός συνδέεται με τη φυλή ή την εθνικότητα. Αυτό βασίζεται στην αντίληψη ότι κάποιες εθνικές ομάδες είναι πιο δυνατές από κάποιες άλλες και ζητούν να κυριαρχούν πάνω σε αυτές. Τυπικά οι λιγότερο δυνατές είναι όσες ομάδες αποτελούν θύματα αποικιοκρατίας. Τέτοιο παράδειγμα είναι οι ιθαγενείς κάτοικοι της Αυστραλίας, Αβοριγίνες, οι οποίοι τέθηκαν υπό την κυριαρχία των Άγγλων αποικιοκρατών στα τέλη του 18^{ου} αι. Οι ρατσιστικές αντιλήψεις, για το ότι οι Αβοριγίνες είναι κατώτεροι, παρέμειναν στο μυαλό κάποιων και μέσω της πολιτιστικής μετάδοσης τα μη ιθαγενή παιδιά νομίζουν ότι δικαιούνται να εκφοβίζουν τους Αβοριγίνες συνομηλίκους τους. Η εξήγηση αυτή επιβεβαιώνεται από τα αποτελέσματα έρευνας ευρείας κλίμακας στα αυστραλιανά σχολεία, όπου κοντά στο 2% των θυμάτων, σχεδόν το εθνικό ποσοστό, ήταν Αβοριγίνες. Στη Μεγάλη Βρετανία ο ρατσιστικός εκφοβισμός αναφέρεται και σε πολιτιστικές μειονότητες -έγχρωμους ή άτομα που μιλούν άλλη γλώσσα εκτός από

αγγλικά- ή συνδέεται με τα αρνητικά στερεότυπα που υπάρχουν για τους Τσιγγάνους/Ρομά, τους νομάδες και τους πρόσφυγες μαθητές. Στην Ελλάδα οι έφηβοι από χώρες οικονομικής μετανάστευσης ανέφεραν σημαντικά περισσότερα επεισόδια εκφοβισμού/μη-αποδοχής στο σχολικό περιβάλλον από τους συνομηλίκους τους σε σύγκριση με τους εφήβους από την Ελλάδα.

Στη Μεγάλη Βρετανία ο ρατσιστικός εκφοβισμός αναφέρεται και σε θρησκευτικά ζητήματα και συνδέεται κυρίως με την ισλαμοφοβία ή τον αντισημιτισμό. Σε έρευνα που έγινε στη χώρα μέσω διαδικτύου και εγγράφως, από οργάνωση για την πρόληψη του εκφοβισμού, προέκυψε ότι το 23% των συμμετεχόντων εκφοβίστηκαν λόγω της θρησκείας τους, το 9% εκφοβίστηκε λόγω των θρησκευτικών συμβόλων που φορούσαν και το 13% πιστεύουν ότι εκφοβίστηκαν λόγω θρησκευτικών στερεοτύπων.

Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε Σουηδία, Ισπανία, Πορτογαλία και Γαλλία δεν απέδειξαν σύνδεση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου της οικογένειας ενός εφήβου με το σχολικό εκφοβισμό. Σε έρευνα στην Πορτογαλία, φαίνεται ότι η κοινωνική τάξη συνδέεται με το θύτη σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού και όχι με το θύμα. Για την Ελλάδα, στη μελέτη «KIDSCREEN-Εκτίμηση και Προαγωγή της Ποιότητας Ζωής σχετιζόμενης με την Υγεία σε Παιδιά και Εφήβους: Μια Διευρωπαϊκή Προσέγγιση της Δημόσιας Υγείας» το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο επίσης δε φαίνεται να διαχωρίζει το φαινόμενο. Εστιάζοντας όμως σε οικογένειες που βιώνουν ακραίες περιπτώσεις οικονομικών προβλημάτων, οι έφηβοι που ζουν σε αυτές δηλώνουν σημαντικά περισσότερες εμπειρίες και συναισθήματα εκφοβισμού/μη-αποδοχής από τους συνομηλίκους στο σχολείο, σε σύγκριση με τους υπόλοιπους εφήβους. Στη συγκεκριμένη μελέτη το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα διαχωρισμού του φαινομένου μόνο όταν χωρίστηκε το δείγμα σε οικογένειες με ακραία οικονομικά προβλήματα και σε όλες τις άλλες.

Στη Μεγάλη Βρετανία αναφορές από το Συνήγορο του Παιδιού, την Εθνική Ένωση Ατόμων με αυτισμό και μια οργάνωση για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες δείχνουν ότι τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες είναι επιρρεπή στον εκφοβισμό περισσότερο από τους υγιείς συνομηλίκους τους. Μάλιστα σε έρευνα της οργάνωσης για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες, το 2007, βρέθηκε ότι οκτώ στους δέκα συμμετέχοντες είχαν υποστεί εκφοβισμό κι έξι στους δέκα φυσική θυματοποίηση. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής σε παιδιά και εφήβους με ειδικές ανάγκες από 6-17 χρονών, φάνηκε ότι όσοι χρειάζονται συστηματική φροντίδα υπηρεσιών υγείας, είναι ευάλωτοι περισσότερο στο σχολικό εκφοβισμό, ενώ όσοι έχουν συναισθηματικά, αναπτυξιακά ή προβλήματα συμπεριφοράς τείνουν να εκφοβίζονται ή να παίρνουν το ρόλο του θύτη-θύματος. Σημαντικά περισσότερες εμπειρίες εκφοβισμού/μη-αποδοχής στο σχολικό περιβάλλον, στην Ελλάδα, ανέφεραν οι έφηβοι με χρόνια προβλήματα υγείας σε σύγκριση με τους υπόλοιπους «υγιείς» συμμαθητές τους. Οι έφηβοι που χρησιμοποιούν υπηρεσίες υγείας ή έχουν ανάγκη ιδιαίτερης φροντίδας από ιατρικές, ψυχολογικές ή εκπαιδευτικές υπηρεσίες ανέφεραν ότι βιώνουν σε σημαντικό βαθμό τα αρνητικά συναισθήματα του σχολικού εκφοβισμού/μη-αποδοχής από τους συνομηλίκους τους.

Η τέταρτη προσέγγιση παρουσιάζει το σχολικό εκφοβισμό σαν απάντηση στην πίεση των συνομηλίκων στο σχολείο. Η οπτική αυτή προϋποθέτει την παραδοχή ότι ο σχολικός εκφοβισμός είναι ομαδικό φαινόμενο. Αρχικές μελέτες στη Σουηδία υιοθέτησαν τον όρο «mobbing» υποστηρίζοντας ότι τα παιδιά εκφοβίζονται από «κλίκες». Αυτό παρατηρείται μερικές φορές. Συχνότερα όμως υπάρχει ένας θύτης, ο οποίος συνδέεται με ένα ή περισσότερα άτομα και έχει την παθητική υποστήριξη των

άλλων σε ομάδα. Όταν μαθητές ρωτήθηκαν αν εκφόβισαν άλλους σαν άτομα ή σαν μέλη ομάδας, οι μισοί απάντησαν ότι λειτούργησαν μόνοι τους και οι άλλοι μισοί ως μέλη μιας ομάδας.

Η πέμπτη προσέγγιση παρουσιάζει το σχολικό εκφοβισμό από την πλευρά της επανορθωτικής δικαιοσύνης. Εδώ δίνεται έμφαση στις ατομικές διαφορές των συμμετεχόντων αλλά προστίθεται και ο ρόλος της σχολικής κοινότητας και των σημαντικών ανθρώπων (γονέων και φίλων των θυτών και των θυμάτων) που εμπλέκονται στο πρόβλημα. Θεωρείται ότι το συναίσθημα της ντροπής πρέπει να αποδοθεί στο θύτη και αυτό μπορεί να γίνει εκθέτοντάς τον στην έντονη αποδοκιμασία του θύματος. Αυτό γίνεται, λειτουργικά, με την παρουσία όσων νοιάζονται και για το θύτη και για το θύμα. Είναι σημαντική η αποδοχή του δράστη σαν πρόσωπο και η ετοιμότητα της κοινότητας να προσφέρει συγχώρηση και ειλικρινή αποδοχή, να κατανοήσει την άλλη πλευρά. Αυτή η προσέγγιση αφορά περισσότερο «στην παραβίαση ανθρώπινων δικαιωμάτων»* και την αποκατάσταση θετικών σχέσεων παρά την τιμωρία για παραβίαση κανόνων.

Μία επιπλέον προσέγγιση είναι αυτή που παρουσιάζεται στην Ιαπωνία. Ο σχολικός εκφοβισμός, σε αυτή τη χώρα της Άπω Ανατολής, είναι απόρροια της ιαπωνικής εκπαιδευτικής παράδοσης. Φαίνεται ότι ένας σημαντικός παράγοντας εμπλοκής των μαθητών στο σχολικό εκφοβισμό είναι η έμφαση που δίνεται παραδοσιακά στην εκπαίδευση για ομαδική συμμόρφωση. Όταν ένας μαθητής δεν ακολουθεί τους κανόνες της ομάδας έχει μεγάλες πιθανότητες θυματοποίησης.

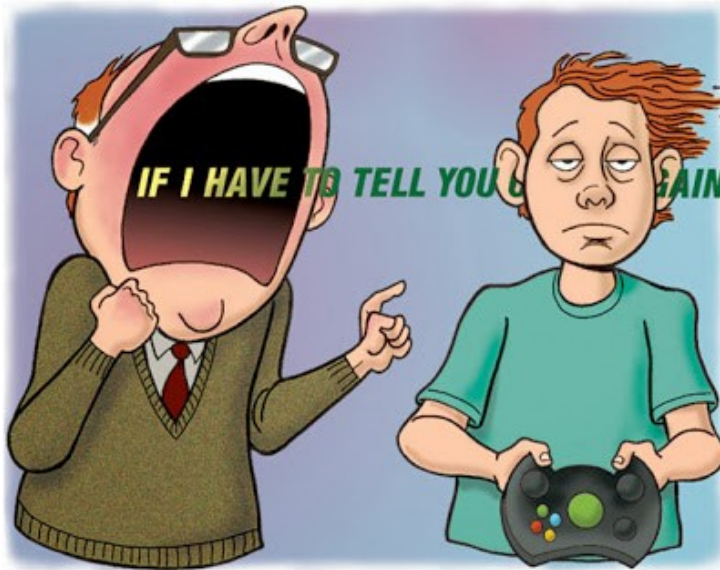
*Ο Νορβηγός καθηγητής ψυχολογίας Dan Olweus, πρωτοπόρος στην έρευνα του φαινομένου της κακοποίησης παιδιών από συνομηλίκους τους, έχει δηλώσει το εξής: «Κάθε άτομο έχει το δημοκρατικό δικαίωμα να είναι ελεύθερο από εκφοβισμό και επανειλημμένη, εσκεμμένη ταπείνωση, τόσο στο σχολείο όσο και στην ευρύτερη κοινωνία. Κανένας μαθητής δεν πρέπει να φοβάται να πάει σχολείο λόγω απειλούμενης παρενόχλησης ή ταπείνωσης, και κανένας γονιός δεν πρέπει να έχει αγωνία ότι κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί στο παιδί του!»

ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΕΧΕΤΑΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ;

Πάρα πολλοί μαθητές σε όλον τον κόσμο δέχονται επιθέσεις εκφοβισμού και βίας στο σχολείο. Το γεγονός, όμως, αυτό δε σημαίνει ότι έχουν κάνει κάτι λανθασμένο που να δικαιολογεί την εκδήλωση τέτοιου είδους συμπεριφορών εναντίον τους. Πολλές φορές στόχος γίνεται το «διαφορετικό», το οποίο μπορεί να αφορά σε οποιοδήποτε ανθρώπινο γνώρισμα, είτε εξωτερικό είτε εσωτερικό.

Για παράδειγμα το χρώμα του δέρματος, η εθνικότητα, το φύλο, το βάρος, η σχολική επίδοση, η κοινωνική συστολή. Με την έννοια αυτή, ο καθένας μπορεί να γίνει στόχος εκφοβιστικών και βίαιων συμπεριφορών σε κάποια φάση της ζωής του και συνεπώς το συγκεκριμένο φαινόμενο μας αφορά όλους.

Εξάλλου, τα ιδιαίτερα γνωρίσματα που έχει κάθε παιδί και γενικότερα ο κάθε άνθρωπος είναι και αυτά που τον κάνουν ξεχωριστό και μοναδικό μεταξύ δισεκατομμυρίων ανθρώπων.

ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΕΝΑΣ ΜΑΘΗΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΕΙ ΕΚΦΟΒΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΙΑΙΕΣ

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ;

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που μπορεί να συμβάλλουν, ώστε ένα παιδί να εκδηλώνει επιθετικές και βίαιες συμπεριφορές. Η εκδήλωση εκφοβιστικών συμπεριφορών είναι σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα πολυποίκιλων εμπειριών και ερεθισμάτων στα οποία έχει εκτεθεί, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, το παιδί που εκφοβίζεται κατά τη διάρκεια της αναπτυξιακής του πορείας.

Τα παιδιά που εκφοβίζουν μπορεί σε άλλο χώρο ή χρόνο να ήταν ή και να είναι ακόμα και τώρα αποδέκτες εκφοβιστικών και βίαιων συμπεριφορών. Οι μαθητές συχνά εκφοβίζουν για να νιώσουν ανώτεροι από τους άλλους καθώς αντλούν ισχύ και δύναμη από τη συγκεκριμένη μορφή συμπεριφοράς.

Επίσης, μέσα από την εκδήλωση εκφοβιστικών συμπεριφορών μπορεί να στοχεύουν στο να τραβήξουν την προσοχή, να τύχουν αποδοχής και να γίνουν περισσότερο δημοφιλείς από ότι ήταν στο παρελθόν. Στην πραγματικότητα, όμως, δεν γίνονται περισσότερο δημοφιλείς, αλλά αντίθετα η πλειοψηφία της μαθητικής κοινότητας τους φοβάται και προσπαθεί να τους αποφύγει. Ακόμα, οι μαθητές που εκφοβίζουν σε αρκετές περιπτώσεις είναι δυστυχημένοι και προσπαθούν να μεταφέρουν το έλλειμμα χαράς που νιώθουν στους άλλους.

Ένα άλλο στοιχείο που συνδέεται με την εκδήλωση εκφοβιστικών συμπεριφορών είναι και τα συναισθήματα ζήλιας που μπορεί να νιώθει το παιδί που εκφοβίζεται για τον αποδέκτη της εκφοβιστικής συμπεριφοράς. Οι μαθητές που εκφοβίζουν στοχεύουν στη «διαφορετικότητα» του άλλου για να τον κάνουν να νιώσει άσχημα για τον εαυτό του και να τον απαξιώσουν.

Η εκδήλωση, όμως, εκφοβιστικών συμπεριφορών δεν έχει ως αίτιο τη «διαφορετικότητα» του παιδιού που εκφοβίζεται, αλλά αντίθετα έχει ως σημείο εκκίνησης τα παιδιά που εκφοβίζουν και τα οποία μπορεί να έχουν κακοποιηθεί, να έχουν συναισθήματα ζήλιας, ανασφάλειας και δυστυχίας, να μεγαλώνουν σε ένα απορριπτικό και βίαιο περιβάλλον από το οποίο απουσιάζει η ενσυναίσθηση και η αποδοχή. Εξάλλου, οι νέοι εκτίθενται στη βία σε νεαρή ηλικία παρακολουθώντας βία και στην τηλεόραση και σε DVD και κυρίως τα αγόρια στα ηλεκτρονικά παιχνίδια που παίζουν όπου παρουσιάζεται αύξηση σκηνών βίας. Αυτή η αύξηση των σκηνών βίας παίζει καταλυτικό ρόλο, διότι καθώς τα παιδιά αφομοιώνουν τη βία με τη μορφή διασκέδασης γίνονται αναισθητα και αδιάφορα απέναντι στη δυστυχία και στο σωματικό και ψυχικό πόνο.

ΕΦΗΒΕΙΑ, ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Η έναρξη της εφηβείας συμπίπτει κατά πολύ με τη μετάβαση των μαθητών από την Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Οι αλλαγές που επιφέρει η εφηβεία και ο τρόπος που αυτές επιδρούν στις σχέσεις μεταξύ συνομηλίκων και στο σχολικό εκφοβισμό είναι το θέμα αυτής της ενότητας.

Αρχικά οι βιολογικές αλλαγές, (π.χ. ύψος, σημάδια σεξουαλικής ωριμότητας) επηρεάζουν άμεσα την αυτοεικόνα των εφήβων. Εξαιτίας των μεγάλων διαφορών στην έναρξη, το ρυθμό και το εύρος αυτών των αλλαγών, δημιουργούνται διαφορές στην εμφάνιση, που επιδρούν ιδιαίτερα στην εικόνα σώματος των εφήβων και επηρεάζουν την ένταξή τους σε μία ομάδα συνομηλίκων. Συχνά μαθητές που μένουν αρχικά πιο πίσω σε αυτές τις αλλαγές γίνονται στόχος υποτιμητικών σχολίων και λεκτικής βίας.

Στην πορεία προς την αυτονομία και τη διαμόρφωση ταυτότητας, οι έφηβοι απορρίπτουν συχνά τους γονείς και τις αξίες των ενηλίκων, προσπαθούν να διαφοροποιηθούν από αυτές μέσα από την εξερεύνηση συχνά και των δικών τους ορίων, σε σχέση με το «καλό» και το «κακό». Η φάση αυτή διαμόρφωσης του εαυτού, συχνά συνοδεύεται από ναρκισσισμό, εγωισμό, έντονες κι απότομες συναισθηματικές αλλαγές, αμφιθυμία, ανάληψη ρίσκων. Στο σχολείο, οι συνομήλικοι παίζουν πια τον πρώτο ρόλο, ενώ ο κόσμος των ενηλίκων φαίνεται ξένος και κάποτε εχθρικός και καταπιεστικός. Οι ηγετικές φυσιογνωμίες των εφήβων αναπληρώνουν έτσι το κενό και γίνονται αυτές πρότυπα συμπεριφοράς, είτε θετικά είτε αρνητικά. Τα άτομα με αντικοινωνική συμπεριφορά, όπως είναι ο εκφοβισμός, μπορούν έτσι να αποκτήσουν οπαδούς και υποστηρικτές. Καθώς οι έφηβοι συχνά θέλουν να κρατούν μυστικό το δικό τους κόσμο από τον κόσμο των ενηλίκων, είναι δυνατόν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, όπως η θυματοποίηση στον εκφοβισμό, να επιμένουν να τα κρατούν κρυφά από τους ενήλικες.

Οι διαφοροποιήσεις στις ομάδες συνομηλίκων είναι έντονες και φαίνεται ότι ακολουθούν κάποια μοτίβα στις δυτικές κοινωνίες. Μερικά παραδείγματα:

Οι αθλητές: η σωματική τους δύναμη και τα επιτεύγματά τους στον αθλητισμό, τους καθιστούν αντικείμενο θαυμασμού και γι' αυτό είναι και τα λιγότερο πιθανά θύματα του εκφοβισμού.

Οι «καλοί» μαθητές: έχουν καλή αποδοχή, λιγότερη από τους αθλητές, αλλά πιθανό έλλειμμα σε κοινωνικές δεξιότητες μπορεί να οδηγήσει σε θυματοποίηση.

Οι «εναλλακτικοί»: εξαιτίας της αντικονφορμιστικής τους εμφάνισης ή/και συμπεριφοράς, είναι γενικά επίσης αποδεκτοί - αν έχουν υγιείς και μη επικίνδυνες συμπεριφορές αποτελούν και θετικά πρότυπα.

Οι «κακοί» μαθητές: προέρχονται συνήθως από τους εναλλακτικούς, αλλά οι μη υγιείς, αντικοινωνικές και υψηλού κινδύνου συμπεριφορές, που ίσως υιοθετήσουν στη διάρκεια της εφηβείας, τους καθιστούν σταδιακά απορριπτέους από την πλειοψηφία των μαθητών

Οι «μοδάτοι»: ξεχωρίζουν κυρίως για την εμφάνισή τους, προέρχονται από οικονομικά εύρωστα περιβάλλοντα, αρχικά ξεχωρίζουν ως θετικά πρότυπα, αλλά αν με τα χρόνια δε διευρύνουν τα ενδιαφέροντά τους, θεωρούνται ρηχοί και όχι ευρέως αποδεκτοί.

Η μεγάλη ομάδα των υπολοίπων μαθητών συνήθως δεν ανήκει σε κάποια συγκεκριμένη ομάδα, καθώς δεν διαθέτει κάποιο έντονο χαρακτηριστικό που να τραβάει την προσοχή.

Έχει παρατηρηθεί ότι στην αρχή του γυμνασίου, οι μαθητές μετακινούνται δυσκολότερα μεταξύ των ομάδων συνομηλίκων, ενώ αργότερα είναι πιο συχνές οι φιλίες μεταξύ μελών διαφορετικών ομάδων. Αυτό εξηγείται πιθανά από την αρχική ανασφάλεια και το χάος που επικρατεί στις σχέσεις των εφήβων και την έντονη ανάγκη τους να αυτοπροσδιοριστούν σε σχέση με τους συνομηλίκους, προκειμένου να γίνουν αποδεκτοί. Καθώς πλησιάζουν προς την ενηλικίωση, η αυτοπεποίθηση αυξάνεται, η αίσθηση ταυτότητας εδραιώνεται και η επιρροή της ομάδας συνομηλίκων στη συμπεριφορά μειώνεται.

Η αντικοινωνική συμπεριφορά, όπως ο εκφοβισμός, πλέκεται πάνω στο δίκτυο των ομάδων συνομηλίκων και της πίεσης για αποδοχή από αυτές. Αρχικά οι υπερασπιστές των θυτών είναι περισσότεροι, ενώ με τα χρόνια μειώνονται, καθώς μειώνεται και το αίσθημα της ανάγκης αποδοχής τους από την ομάδα συνομηλίκων και αυξάνεται η ανάγκη για ανεξάρτητη, κριτική σκέψη. Ο εγωισμός των εφήβων μειώνεται, η ικανότητα ενσυναίσθησης και κοινωνικής υπευθυνότητας αυξάνεται, ιδιαίτερα σε ένα υποστηρικτικό γι' αυτούς περιβάλλον. Η φιλία, δε σχετίζεται πλέον μόνο με το αίσθημα αποδοχής, αλλά συνδέεται και με άλλες αξίες και ενδιαφέροντα και συχνά ξεπερνά τις κλίκες.

Οι αλλαγές στο γνωστικό επίπεδο, κατά τη διάρκεια της εφηβείας, παίζουν επίσης το ρόλο τους, στο πρόβλημα του εκφοβισμού. Καθώς οι έφηβοι γίνονται όλο και ικανότεροι στην αφηρημένη, επαγωγική, αναλυτική, κριτική και δημιουργική σκέψη, το σχολείο συχνά απομακρύνεται από τις ανάγκες της ηλικίας τους. Οι μαθητές που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του συστήματος και δεν καταφέρνουν να επιδείξουν την αξία τους μέσα στο σύστημα, βγαίνουν έξω από αυτό και επιδεικνύουν τη δύναμή τους με άλλους τρόπους, κάποτε και αντικοινωνικούς.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΥΜΑΤΟΣ - ΘΥΤΗ - ΘΕΑΤΗ

Οι μαθητές-θύτες έχουν συνήθως τα εξής χαρακτηριστικά:

- Έντονη, εξωστρεφής, παρορμητική προσωπικότητα
- Μη ανοχή στη διαφορετικότητα
- Χειριστικοί, έλλειψη ενσυναίσθησης
- Εναλλάσσονται σε ρόλους θύτη-θύματος
- Δικαιολογούν τις πράξεις τους ως πρόκληση του θύματος και τις εκλογικεύουν ελαχιστοποιώντας τις συνέπειες για το θύμα
- Ναρκισσιστικά σχήματα προσωπικότητας, υψηλή αυτοπεποίθηση, με υπερβολικά θετική αυτοεικόνα που δε στηρίζεται στην πραγματικότητα, απειλές ως προς αυτήν αντιμετωπίζονται με επιθετικότητα.

Οι μαθητές-θύματα έχουν συνήθως τα εξής χαρακτηριστικά:

- Παθητικά θύματα: ανασφαλή, αγχώδη, μοναχικά, χαμηλή αυτοεκτίμηση
- «Προκλητικά» θύματα: ανασφαλή, αγχώδη, μοναχικά, χαμηλή αυτοεκτίμηση

- Ανήκουν σε μειοψηφική ομάδα (εθνότητα, θρήσκευμα, αναπηρία, σεξουαλικός προσανατολισμός, σωματική εμφάνιση, παχυσαρκία, κλπ.)

Οι θύτες είναι συνήθως δυναμικά άτομα που επιδιώκουν με την επιθετική τους συμπεριφορά να ανέβουν στην κοινωνική ιεραρχία και να έχουν υψηλή θέση σε αυτήν (υψηλό status). Για διάφορους λόγους (οικογενειακούς, κοινωνικούς, κλπ.) προτιμούν να το πετύχουν αυτό με αρνητικό τρόπο, προκαλώντας βλάβη, σωματική ή συναισθηματική στους άλλους, παρά με θετικό τρόπο (π.χ. επιδόσεις στα μαθήματα, στα αθλήματα, κλπ). Συχνά μάλιστα είναι δημοφιλείς στην πλειοψηφία των συμμαθητών τους. Ο εκφοβισμός αποτελεί μία μορφή αντικοινωνικής συμπεριφοράς που ακουμπά σε ομαδικές διαδικασίες και όχι απλά σε σχέσεις μεταξύ προσώπων, δεν αφορά δηλαδή μόνο στη διαπροσωπική σχέση θύτη και θύματος. Όσοι ανήκουν στους φανερούς υποστηρικτές του θύτη, στην παρέα του, δημιουργούν μία αίσθηση κοινής ταυτότητας. Στην περίπτωση του εκφοβισμού, αυτή η διαδικασία του «ανήκειν» σε μία ομάδα, περιλαμβάνει ενέργειες βλαπτικές για τους «έξω» από αυτήν και ιδίως σε αυτούς που θεωρούνται αδύναμοι να αντιδράσουν. Ακόμα κι αν ο θύτης λειτουργεί «σόλο», η συμπεριφορά του έχει σχεδόν πάντα μάρτυρες. Οι απλοί παρατηρητές του βίαιου περιστατικού, ενδυναμώνουν με την αδιαφορία τους το θύτη, καθώς η αδυναμία ή απροθυμία τους να κάνουν κάτι, ερμηνεύεται ως συγκατάθεση για τη συνέχιση της επιθετικότητας. Αλλά και όσοι δεν ανήκουν στην παρέα του θύτη και δεν είναι απλώς παθητικοί, αλλά δείχνουν να διασκεδάζουν με ό,τι γίνεται, επίσης τον ενδυναμώνουν με τη στάση τους. Όλοι αυτοί οι ρόλοι και οι δυναμικές μεταξύ των μαθητών θυτών, θυμάτων και θεατών, είναι απαραίτητο να αξιοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο. Είναι καλό να τους παρασχεθούν συγκεκριμένες οδηγίες για το πώς να απορρίπτουν τη βία με τις κατάλληλες ενέργειες, να δείχνουν ενσυναίσθηση και να αναλάβουν την ηθική ευθύνη τους για αλληλεγγύη και αλληλοσεβασμό.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Συνέπειες εκφοβισμού: θύματα

- Πονοκέφαλοι.
- Αϋπνία, εφιάλτες.
- Απώλεια όρεξης ή βουλιμία.
- Αύξηση ορμονών στρες, άγχος.
- Μειωμένη ικανότητα συγκέντρωσης, δυσκολίες στη μνήμη και στη μάθηση.
- Έλλειψη κινήτρων για μάθηση.
- Χαμηλό προφίλ στην επικοινωνία, δε λένε τις σκέψεις τους από φόβο χλευασμού.
- Αποφεύγουν να τραβούν την προσοχή με τη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία ακόμα και με ερωτήσεις.
- Σχολική άρνηση, συχνές απουσίες.
- Μειωμένη σχολική επίδοση.
- Ακολουθούν ομάδα δημοφιλών-νταήδων και υπομένουν την κοροϊδία από φόβο χειρότερης μορφής βίας.
- Προσκόλληση σε ένα φίλο, υποτακτικά, από φόβο μην τον χάσουν και μείνουν μόνοι.

- Συνδέονται με παιδιά με επίσης έλλειμμα στις κοινωνικές δεξιότητες όπως τα ίδια που δεν μπορούν να τα προστατέψουν από τη βία.
- Δυσκολία να δημιουργήσουν αληθινούς φίλους ακόμα και όταν η βία σταματήσει.
- Η κοροϊδία μειώνει την αυτοεκτίμησή τους, ιδιαίτερα όταν αυτή σχετίζεται με τη διαφορετικότητά τους (σωματική διάπλαση, εθνικότητα, κλπ).
- Παιδιά που δεν αποδέχονται τον εαυτό τους όπως είναι, γίνονται ιδιαίτερα ευαίσθητα σε οποιοδήποτε είδους κριτική.
- Είναι ιδιαίτερα αυστηρά, απαιτητικά με τον εαυτό τους.
- Επικρίνουν τον εαυτό τους και σταδιακά όλους τους άλλους.
- Βρίσκονται σε διαρκή ετοιμότητα και κατάσταση άμυνας.
- Φόβος, αγωνία, νευρικότητα, ευερεθιστότητα.
- Δε μπορούν να χαλαρώσουν, ούτε στις κοινωνικές τους επαφές.
- Γίνονται επιθετικά, ως αντίδραση στη βία.
- Εκτονώνουν την ένταση στο σπίτι, γίνονται εχθρικά και αγενή.
- Μιλούν χαμηλόφωνα ή γρήγορα και χάνουν, «μασούν» τις λέξεις.
- Εμφανίζουν μελαγχολία, κατάθλιψη.
- Σε ακραίες περιπτώσεις εμφανίζουν τάσεις αυτοκτονίας.

Συνέπειες εκφοβισμού (μακροπρόθεσμες): θύτες

- Αδυναμία να αποδεχτούν τον εαυτό τους και να αντλήσουν δύναμη και αυτοεκτίμηση με θετικούς, δημιουργικούς τρόπους .
- Δυσκολία διαπροσωπικών σχέσεων, διαχείρισης θυμού και συγκρούσεων.
- Οι οπαδοί τους αποχωρούν σταδιακά, καθώς μεγαλώνουν και μένουν μόνοι, με άγχος και τάσεις κατάθλιψης.
- Έχουν αυξημένο κίνδυνο νεανικής και ενήλικης εγκληματικότητας, χρήση ουσιών και αλκοόλ.
- Αυξημένη πιθανότητα βίαιης συμπεριφοράς προς τα παιδιά και τη σύντροφο μέσα στην οικογένειά τους.

ΠΩΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΕΧΕΙ ΠΕΣΕΙ ΘΥΜΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ;

Ορισμένες ενδείξεις που πιθανόν να υποδηλώνουν ότι το παιδί έχει πέσει θύμα βίας κι εκφοβισμού στο σχολείο είναι:

- Η μειωμένη διάθεση του ή η άρνησή του να πάει σχολείο με πρόσχημα κάποια αδιαθεσία.
- Οι αδικαιολόγητες απουσίες του.
- Η απροσδόκητη μαθησιακή του πτώση που αποτυπώνεται με βαθμούς που πέφτουν.
- Το ότι αρνείται να συμμετέχει σε σχολικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες.
- Το ότι υπάρχουν ξαφνικές αλλαγές στη διάθεσή του.
- Το ότι παραπονιέται για ψυχοσωματικά προβλήματα.

- Το ότι έχει μειωμένη ικανότητα συγκέντρωσης, δυσκολίες στη μνήμη και στη μάθηση.
- Το ότι έχει χαμηλό προφίλ στην επικοινωνία και δε λέει τις σκέψεις του από φόβο χλευασμού.
- Το ότι έχει αϋπνίες κι εφιάλτες, απώλεια όρεξης ή βουλιμία, αύξηση ορμονών στρες, άγχους.
- Το ότι δεν μπορεί να χαλαρώσει, ούτε στις κοινωνικές του επαφές και γίνεται επιθετικό, ως αντίδραση στη βία.
- Το ότι εκτονώνει την ένταση στο σπίτι, γίνεται εχθρικό και αγενές.
- Το ότι εμφανίζει τάσεις αυτοκτονίας.

ΠΩΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΕΚΦΟΒΙΖΕΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ;

Ορισμένες ενδείξεις που πιθανόν να υποδηλώνουν ότι ένα παιδί εκφοβίζει στο χώρο του σχολείου είναι:

- Εκδηλώνει συχνά βίαιες συμπεριφορές.
- Εμπλέκεται σε σωματικούς ή λεκτικούς καυγάδες με άλλους.
- Με ευκολία κατηγορεί άλλους.
- Δεν αποδέχεται τις ευθύνες που απορρέουν από τις πράξεις του.
- Έχει στενούς φίλους που εκδηλώνουν επιθετικές και βίαιες συμπεριφορές στο χώρο του σχολείου.

Η ενδοσχολική βία είναι μια μάστιγα που κάνει πάρα πολλά άτομα να υποφέρουν... Η ψυχή ενός παιδιού δεν είναι παιχνίδι... ΟΛΟΙ έχουμε δικαίωμα σε μια ίση μεταχείριση... ΚΑΝΕΝΑΣ δεν έχει το δικαίωμα να μας τη στερήσει...

ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΕΑΝ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΟΥΣ;

- ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΟΛΑ, ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΘΕΙΤΕ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ.
 - Συλλέξτε στοιχεία για τα συγκεκριμένα συμβάντα: τι συνέβη, ποιοι εμπλέκονταν ως δράστες και μάρτυρες, πότε, σε ποιους χώρους.
 - Ποτέ μην του λέτε να αγνοήσει τις επιθέσεις, αυτό συχνά οδηγεί σε κλιμάκωση.
 - Μην ενοχοποιείτε το παιδί σας υποθέτοντας ότι το ίδιο προκαλεί το πρόβλημα.
 - Εκφράστε τη συμπαράστασή σας. Εξηγήστε του ότι η κακομεταχείριση ενός ανθρώπου από άλλον είναι απαράδεκτη και ότι καλώς έκανε και βρήκε το θάρρος να σας το πει.
 - Εάν διαφωνείτε με τον τρόπο που αντιμετώπισε την κατάσταση, μην το κριτικάρετε. Συζητήστε μαζί για πιθανούς εναλλακτικούς χειρισμούς.
 - Οποσδήποτε η κατάσταση αυτή θα σας αναστατώσει συναισθηματικά αλλά προσπαθήστε να σκεφτείτε ψύχραιμα τι θα κάνετε.
- ΝΑ ΕΡΘΕΤΕ ΣΕ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.
 - Οι γονείς συχνά είναι απρόθυμοι να «ενοχλήσουν» τις σχολικές αρχές αλλά ενδέχεται να μην σταματήσει το πρόβλημα χωρίς την παρέμβασή τους.
 - Ελέγξτε τα συναισθήματά σας. Δώστε συγκεκριμένα στοιχεία για τα συμβάντα.

- Τονίστε ότι θέλετε να συνεργαστείτε με το σχολείο για την καταπολέμηση του προβλήματος, για καλό του δικού σας παιδιού αλλά και των άλλων.
 - Μην έρχεστε σε σύγκρουση με τα παιδιά που πειράζουν το παιδί σας ή τους γονείς τους. Είναι προτιμότερο να τους μιλήσουν οι σχολικές αρχές.
 - Μάθετε εάν άλλα παιδιά αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα και απαιτήστε από κοινού να ληφθούν μέτρα από το σχολείο.
- **ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΠΙΟ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟ ΣΤΟΝ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ.**
- Βρείτε τρόπους να αναπτύξει τις ικανότητές του σε δραστηριότητες όπως η μουσική, οι καλές τέχνες και προπαντός ο αθλητισμός. Τα επιτεύγματά του μπορεί να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή του γενικώς.
 - Ενθαρρύνετε τις κοινωνικές επαφές με συμμαθητές, φιλοξενώντας τους στο σπίτι, κλπ.
 - Βοηθήστε το παιδί σας να αποκτήσει καινούργιες φίλιες έξω από το σχολείο, σε περιβάλλον που δεν έχει χαρακτηριστεί ως θύμα.
 - Κάνετε μαζί «προπόνηση» στην αντιμετώπιση υποθετικών σεναρίων.
 - Συμβουλέψτε το σε ποιον να απευθύνεται όταν απειλείται από επιθετικά παιδιά. Διαβεβαιώστε το ότι η αναφορά ενός πραγματικού γεγονότος δεν είναι «κάρφωμα».
 - Αναρωτηθείτε εάν το παιδί σας είναι πολύ υπερκινητικό και παρορμητικό, προκαλώντας αρνητικές αντιδράσεις από άλλους. Αυτό δε δικαιολογεί τις επιθέσεις αλλά μπορεί εν μέρει να εξηγήσει γιατί συμβαίνουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να επωφεληθεί από συμβουλές ψυχολόγου για να βελτιώσει τις κοινωνικές δεξιότητές του.
 - Εάν βλέπετε ότι η ψυχική διάθεση του παιδιού έχει επηρεαστεί δυσμενώς, μπορεί να χρειαστεί συμβουλές από υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Ο παιδίατρος είναι σε θέση να σας παραπέμψει στο πιο κατάλληλο άτομο ή κέντρο στην περιοχή σας.

Οι λέξεις σου έχουν δύναμη, χρησιμοποίησέ τες σωστά...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Στο πλαίσιο του διακρατικού Ευρωπαϊκού Προγράμματος ΔΑΦΝΗ II «Πρόγραμμα Αξιολόγησης Αναγκών και Ευαισθητοποίησης για τον Εκφοβισμό και τη Βία στο σχολείο», μαθητές των δημοτικών σχολείων συμμετείχαν σε ειδικές ψυχοεκπαιδευτικές δραστηριότητες. Στόχοι ήταν η ευαισθητοποίηση και η ενδυνάμωση των μαθητών στην αντιμετώπιση του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο. Μετά το τέλος της παρέμβασης αυτής παρατηρήθηκε:

- αύξηση του ποσοστού των μαθητών (από 5,5% πριν από την παρέμβαση σε 15,79% μετά την παρέμβαση) που καταφεύγουν στο διευθυντή του σχολείου όταν πέσουν θύματα εκφοβισμού και βίας,
- μείωση του ποσοστού των μαθητών που δε μιλούν ποτέ σε κανέναν όταν εκφοβιστούν (από 28% πριν από την παρέμβαση σε 5,26% μετά την παρέμβαση),
- μείωση του ποσοστού των μαθητών που δε μιλούν σε κανέναν όταν ασκήσουν εκφοβισμό και βία σε άλλο μαθητή (από 52% πριν από την παρέμβαση σε 18% έπειτα), καθώς οι μαθητές-θύτες μετά την παρέμβαση άρχισαν να μιλούν περισσότερο στους συνομηλίκους τους γι' αυτό που έκαναν (αύξηση από 23,8% πριν από την παρέμβαση σε 72,8% μετά την παρέμβαση) ή στους γονείς τους (αύξηση από 19,05% πριν από την παρέμβαση σε 45,5% μετά την παρέμβαση) ή στα αδέρφια τους (αύξηση από 10% πριν από την παρέμβαση σε 36% μετά την παρέμβαση).

Τα αποτελέσματα του προγράμματος αυτών των παρεμβάσεων δείχνουν ότι το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί.

Για την πρόληψη του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο ο εκπαιδευτικός πρέπει:

- να συζητά με τους μαθητές για τα δικαιώματά τους, τους κανόνες συμπεριφοράς, στο σχολείο και τους τρόπους αντιμετώπισης του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο,
- να παρέχει από νωρίς στους μαθητές κατάλληλους τρόπους έκφρασης της επιθετικότητας (όπως τα αθλήματα, οι τέχνες κλπ.) και ανάλογες ευκαιρίες για επιτεύγματα και καταξίωση,
- να ενισχύει τη φιλία μεταξύ των μαθητών και να αναδεικνύει την αλληλεγγύη της παρέας των φίλων ως το πλέον κατάλληλο μέσο για την αντιμετώπιση περιστατικών εκφοβισμού και βίας στο σχολείο,
- να ευαισθητοποιεί τους γονείς για το πρόβλημα, στις ατομικές και στις ομαδικές συνεργασίες,
- να αντιμετωπίζει τις αιτίες απομόνωσης και περιθωριοποίησης μαθητών,
- να δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ένταξη στη σχολική ομάδα των νεοφερμένων μαθητών ή των μαθητών με ειδικά προβλήματα και ανάγκες,
- να ασκεί ουσιαστική εποπτεία των χώρων του σχολείου στους οποίους πιθανολογείται εκδήλωση εκφοβισμού και βίας μεταξύ των μαθητών.

Για την άμεση αντιμετώπιση περιστατικών εκφοβισμού και βίας στο σχολείο ο εκπαιδευτικός πρέπει:

- να διαβεβαιώσει το παιδί-θύμα ότι «δεν ευθύνεται το ίδιο για ό,τι έχει συμβεί», - να του θυμίσει ότι το νοιάζεται και ότι ο εκπαιδευτικός μπορεί να το προστατεύει,
- να του πει ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν μόνο αν «σπάσει η σιωπή» και να εξηγήσει ότι η κοινοποίηση των περιστατικών εκφοβισμού και βίας στο σχολείο δεν αποτελεί «κάρφωμα»,
- να συζητήσει το γεγονός στην ομάδα τάξης ως κάτι σοβαρό και ως ευθύνη όλων, να κινητοποιήσει την αλληλεγγύη των μαθητών,
- να προτείνει στο παιδί και στην ομάδα τάξης πρακτικούς τρόπους για την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων,
- να ενημερώσει αμέσως τους γονείς του παιδιού,
- να ενημερώσει παράλληλα την ομάδα των εκπαιδευτικών και το διευθυντή του σχολείου,
- εάν κρίνεται αναγκαίο, να ζητήσει τη βοήθεια ενός ειδικού ψυχικής υγείας.

Γενικά αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο:

- Απαιτείται να διερευνηθεί συστηματικά στη χώρα μας το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο, σε όλες τις διαστάσεις, τόσο ποσοτικά, όσο και ποιοτικά.

- Απαιτείται να εκδοθεί άμεσα από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων γραπτή πολιτική αντιμετώπισης. Η πολιτική θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τις διαδικασίες καταγραφής των συμβάντων, διορισμού υπεύθυνου εκπαιδευτικού και συμβούλου με συγκεκριμένες αρμοδιότητες, παρακολούθησης των διαδικασιών αντιμετώπισης, ενημέρωσης των μαθητών για την πρόσβαση σε σύστημα υποστήριξης, συνεργασίας με τους γονείς και οργάνωσης ουσιαστικής εποπτείας των μαθητών κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων.
- Είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αναγνώριση και τη διαχείριση του προβλήματος.
- Είναι αναγκαία η διαρκής παρότρυνση και υποστήριξη των γονέων για την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία τους με το σχολείο.
- Απαιτείται συνεχής συμβουλευτική των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές με στόχο την ενίσχυση της μαθητικής ομάδας για την αντιμετώπιση συμβάντων εκφοβισμού και βίας στο σχολείο.
- Απαιτείται να αναπτυχθούν προγράμματα προαγωγής της ψυχικής υγείας των μαθητών, τα οποία να εντάσσονται στο σχολικό πρόγραμμα με διαθεματικό χαρακτήρα και συνδεδεμένα με το πρόγραμμα σπουδών.
- Απαιτείται να στελεχωθούν οι εκπαιδευτικές περιφέρειες άμεσα με ειδικούς ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων (παιδοψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς), οι οποίοι παρεμβαίνουν στην αντιμετώπιση ψυχοκοινωνικών προβλημάτων που εκδηλώνονται στη σχολική καθημερινή πραγματικότητα.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Για να ολοκληρώσουμε την έρευνά μας, αποφασίσαμε να μοιράσουμε ερωτηματολόγια στους μαθητές του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Τρίπολης σχετικά με το φαινόμενο λεκτικής βίας, ώστε να διαπιστώσουμε κατά πόσο ασκείται λεκτική βία στο σχολείο μας, για ποιους λόγους, πού και ποιοι είναι οι πιο αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισής της κατά τη γνώμη των μαθητών. Παρακάτω παρατίθεται το ερωτηματολόγιο αυτό, καθώς επίσης και τα αποτελέσματα από αυτό.

Ερωτηματολόγιο για τους μαθητές του 1^{ου} Λυκείου Τρίπολης

ΛΕΚΤΙΚΗ ΒΙΑ

- 1) Φύλο: α) Αγόρι β) Κορίτσι
- 2) Έχεις ποτέ υποστεί από τους συμμαθητές σου λεκτική βία;
 - α) Ναι .
 - β) Όχι.

- 3) Ποια τα συναισθήματά σου μετά το περιστατικό βίας;
- Φόβος.
 - Στενοχώρια.
 - Απόγνωση.
 - Απογοήτευση.
 - Παραίτηση.
 - Απομόνωση.
- 4) Έχεις ασκήσει ποτέ λεκτική βία (κοροΐδεψες, προσέβαλες, έβρισες, έκανες σεξουαλικά υπονοούμενα ή χειρονομίες) στο σχολείο;
- Ποτέ.
 - Μερικές φορές.
 - Συχνά.
 - Πολύ συχνά.
- 5) Πώς νιώθεις όταν κάνεις κάτι από τα παραπάνω, δηλαδή όταν ασκείς λεκτική βία;
- (Μπορείς να σημειώσεις περισσότερες από μία απαντήσεις).
- Νιώθω δυσφορία με τον εαυτό μου.
 - Νιώθω ικανοποίηση που εκδικήθηκα.
 - Νιώθω χαρά, γιατί εκδικήθηκα.
 - Νιώθω ενοχές.
- Έχω άλλο συναίσθημα:
- 6) Ποια θεωρείς ως πιθανά αίτια της λεκτικής βίας στο σχολείο;
- Οι νέοι:
- είναι ατίθασοι.
 - πιέζονται από το σχολείο και εκτονώνονται.
 - έχουν οικογενειακά προβλήματα.
 - έχουν μαθησιακές δυσκολίες.
 - έχουν τάσεις για αυτοπροβολή.
 - έχουν πρόβλημα κοινωνικοποίησης.
- 7) Υπήρξε ποτέ παρατηρητής λεκτικής βίας στο σχολείο;
- Ναι.
 - Όχι.
- 8) Αν ναι ποια η αντίδρασή σου;
- Συμμετείχα παίρνοντας το μέρος του θύτη.
 - Προσπάθησα να βοηθήσω το θύμα.
 - Αδιαφόρησα.
 - Συζήτησα το θέμα με τους γονείς μου.
 - Ενημέρωσα τους καθηγητές μου.
 - Δε μίλησα από φόβο.
- 9) Σε ποιους χώρους έχεις παρατηρήσει φαινόμενα λεκτικής βίας;
- Στον προαύλιο χώρο του σχολείου.
 - Στους διαδρόμους.
 - Στις τουαλέτες.
 - Στις αίθουσες.
- Αλλού:
- 10) Ποια είναι η πιο συχνή αντίδραση αντιμετώπισης φαινομένων βίας;
- Τιμωρία.
 - Αποβολή μαθητή – θύτη.
 - Αναφορά στους γονείς.
 - Διάλογος με το μαθητή.

11) Ποιοι νομίζεις ότι θα ήταν οι πιο αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισης της λεκτικής βίας;

(Μπορείς να σημειώσεις περισσότερες από μία απαντήσεις).

α) Ενημέρωση των μαθητών για το φαινόμενο της λεκτικής βίας.

β) Έμφαση στη δημιουργικότητα των μαθητών, μέσα από σχέδια εργασίας, πολιτιστικές δραστηριότητες, στις οποίες θα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές και θα αναδειχθούν η διαφορετικότητα, τα ιδιαίτερα ταλέντα και οι ικανότητες του καθενός.

γ) Ανάπτυξη προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής αγωγής, που προάγουν την ψυχική και κοινωνική υγεία των εφήβων.

δ) Ανάπτυξη της πρωτοβουλίας της διαμεσολάβησης από συνομηλίκους στις συγκρούσεις, γνωστή ως «διαμεσολάβηση συνομηλίκων».

ε) Αφού συμβεί κάποιο περιστατικό λεκτικής βίας, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τους θύτες κατ' ιδίαν, να αποφεύγουν τη δημόσια διαπόμπευση, τις απειλές, τις ειρωνείες.

στ) Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενημερώνουν συχνά τους γονείς για θέματα συμπεριφοράς.

ζ) Τα περιστατικά βίας θα πρέπει να ερευνώνται ενδελεχώς, να αναζητούνται μαρτυρίες θυμάτων και θεατών, αλλά να αποφεύγονται οι «ανακρίσεις» των θυτών.

η) Οι γονείς θα πρέπει να νοιάζονται για τα προβλήματα των παιδιών τους και να προσπαθούν να βρουν λύσεις μαζί.

θ) Οι γονείς των θυτών θα πρέπει να αποφεύγουν να ρίχνουν την ευθύνη για τον εκφοβισμό στα θύματα.

ι) Οι γονείς των θυμάτων θα πρέπει να αποφεύγουν να ενθαρρύνουν την αντίδραση στη βία με βία (π.χ. «κοροΐδεψε αν σε κοροΐδέσουν»).

Ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σας!!!

Το παραπάνω ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν οι μαθητές του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Τρίπολης, εκ των οποίων το 48% ήταν αγόρια και το 52% κορίτσια.

Το πρώτο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε παρουσιάζεται στα παρακάτω γράφημα:

Στο ποσοστό που εκπροσωπεί τα αγόρια, το 32% έχει υποστεί λεκτική βία, ενώ το 16% όχι. Στο ποσοστό που εκπροσωπεί τα κορίτσια, το 36% έχει υποστεί λεκτική βία, το 12% όχι, ενώ το 1% δεν απάντησε στην ερώτηση. Στο σύνολό τους, έχει υποστεί βία το 68% των μαθητών.

Τα συναισθήματα αυτού του 68% αφού υπέστη λεκτική βία:

Το 28% ένωσε στενοχώρια, το 16% απογοήτευση και το 24% δεν απάντησε στην ερώτηση.

Το δεύτερο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα:

Στο ποσοστό που εκπροσωπεί τα αγόρια, το 40% έχει ασκήσει βία μερικές φορές, ενώ το 8% συχνά. Στο ποσοστό που εκπροσωπεί τα κορίτσια το 8% δεν έχει ασκήσει ποτέ λεκτική βία, το 28% μερικές φορές, ενώ το 16% πολύ συχνά. Άρα, το 92% των μαθητών ασκούν λεκτική βία!!!

Αυτό το 92% αφού άσκησε λεκτική βία ένιωσε:

Το 8% δυσφορία, το 24% ικανοποίηση, το 12% χαρά, το 36% ενοχές, το 8% άλλο συναίσθημα και το 4% δεν απάντησε. Τα άτομα που απάντησαν άλλο συναίσθημα δήλωσαν ότι: «δεν ένιωσα τίποτα», «ένιωσα καλά, γιατί ήταν για πλάκα». Καθόλου ενθαρρυντικό δεν είναι το γεγονός ότι το μικρότερο ποσοστό ένιωσε ενοχές αφού άσκησε λεκτική βία, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό είχε κάποιο ευχάριστο συναίσθημα μετά από αυτήν του την πράξη, πέραν του γεγονότος ότι το ποσοστό που έχει ασκήσει λεκτική βία είναι πάρα πολύ μεγάλο.

Τρίτο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε και αφορά τα αίτια της λεκτικής βίας είναι ότι το 44%, το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών θεωρεί ότι η λεκτική βία οφείλεται στο γεγονός ότι οι νέοι έχουν οικογενειακά προβλήματα. Το 24% πιστεύει ότι οι νέοι έχουν πρόβλημα κοινωνικοποίησης και γι' αυτό αντιδρούν έτσι, ασκώντας λεκτική βία. Το 16% πιστεύει ότι η λεκτική βία οφείλεται στο ότι οι νέοι είναι ατίθασοι, το 12% στο ότι οι νέοι πιέζονται από το σχολείο κι εκτονώνονται και το 8% στο ότι έχουν τάσεις για αυτοπροβολή.

Το τέταρτο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε αφορά τους παρατηρητές της λεκτικής βίας και παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

Το 100% των μαθητών έχει υπάρξει παρατηρητής της λεκτικής βίας, εκ των οποίων το 44% προσπάθησε να βοηθήσει το θύμα, το 24% συμμετείχε παίρνοντας το μέρος του θύτη, το άλλο 24% αδιαφόρησε και το 8% ενημέρωσε τους καθηγητές του. Ενθαρρυντικό αυτή τη φορά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό προσπάθησε με κάποιον τρόπο να βοηθήσει το θύμα, είτε από μόνο του είτε ενημερώνοντας τους καθηγητές.

Το πέμπτο συμπέρασμα στο οποίο οδηγηθήκαμε είναι ότι η λεκτική βία ασκείται σε ποσοστό 28% στον προαύλιο χώρο του σχολείου, σε ποσοστό 24% στις αίθουσες, σε ποσοστό 12% στους διαδρόμους, σε ποσοστό επίσης, 12% στις τουαλέτες, ενώ σύμφωνα με το υπόλοιπο 24% εκδηλώνονται φαινόμενα λεκτικής βίας σε όλους τους χώρους του σχολείου.

Όσον αφορά τους τρόπους αντιμετώπισης της λεκτικής βίας καταλήγουμε στο έκτο συμπέρασμα. Μέχρι τώρα λοιπόν, η πιο συχνή αντίδραση φαινομένων λεκτικής βίας είναι σύμφωνα με το 44% η αποβολή του μαθητή-θύτη, σύμφωνα με το 28% ο διάλογος με το μαθητή, σύμφωνα με το 16% η αναφορά στους γονείς και σύμφωνα με το 8% η τιμωρία, ενώ το 4% δεν απάντησε.

Θεωρούνται, όμως, πιο αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισης της λεκτικής βίας, κατά 40% η ενημέρωση των μαθητών για το φαινόμενο της λεκτικής βίας, επίσης κατά 40% αφού συμβεί κάποιο περιστατικό λεκτικής βίας, οι εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίζουν τους θύτες κατ' ιδίαν και να αποφεύγουν τη δημόσια διαπόμπευση, τις απειλές και τις ειρωνείες, κατά το 36% οι γονείς των θυμάτων να αποφεύγουν να ενθαρρύνουν την αντίδραση στη βία με βία, κατά 32% οι εκπαιδευτικοί να ενημερώνουν συχνά τους γονείς για θέματα συμπεριφοράς των παιδιών τους και πάλι κατά 32% να νοιάζονται οι γονείς για τα προβλήματα των παιδιών τους προσπαθώντας να βρουν λύσεις γι' αυτά μαζί, κατά 24% η ανάπτυξη προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής συμπεριφοράς, κατά 16% η «διαμεσολάβηση συνομηλίκων», κατά 12% να ερευνώνται ενδελεχώς τα περιστατικά βίας αλλά να αποφεύγονται οι «ανακρίσεις» των θυτών, κατά 8% η έμφαση στη δημιουργικότητα των μαθητών και κατά 8% ακόμη οι γονείς των θυτών να αποφεύγουν να ρίχνουν την ευθύνη για το εκφοβιστικό γεγονός στα θύματα. Ένας μαθητής, ποσοστού 4% δήλωσε πως θεωρεί αποτελεσματικότερο τρόπο αντιμετώπισης, Άλλο: ανταπόδοση λεκτικής βίας από το θύμα.

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΑ

ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ

Ο εκφοβισμός και η βία στο σχολείο είναι ένα σοβαρό πρόβλημα. Είναι κάτι που μπορεί να το βιώνουν πολλά παιδιά και να τα τρομάζει τόσο πολύ, ώστε να φοβούνται να πάνε στο σχολείο.

Γενικά, εκφοβισμός είναι όταν ένα παιδί (ή μια ομάδα παιδιών) προσπαθεί σκόπιμα να πληγώσει σωματικά ή ψυχικά ένα άλλο παιδί, με αρνητικές πράξεις ή αρνητικά λόγια εναντίον του. Αυτό συμβαίνει πολλές φορές και προκαλεί λύπη και φόβο στο παιδί που εκφοβίζεται και δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του.

Ο εκφοβισμός μπορεί να συμβεί με πολλούς τρόπους:

- Με κλωτσιές, γροθιές, χτυπήματα με αντικείμενα, τρικλοποδιές, τσιμπήματα, σπρωξίματα ή καταστροφή αντικειμένων.
- Με βρισιές, προσβολές, απειλές που έχουν σκοπό να γελοιοποιήσουν ένα παιδί.
- Με έμμεσους τρόπους, «πίσω από την πλάτη» του παιδιού και γι' αυτό είναι δύσκολο να τους καταλάβει κανείς. Για παράδειγμα, το παιδί που εκφοβίζεται μπορεί να διαδίδει ψέματα ή άσχημες φήμες για το παιδί που εκφοβίζεται με σκοπό να μην το συμπαθούν οι άλλοι, να κάνει αρνητικές ή και χυδαίες χειρονομίες, να λέει αστεία που γελοιοποιούν το παιδί που εκφοβίζεται, να αποκλείει από τις παρέες και τα παιχνίδια.

- Το παιδί που εκφοβίζει μπορεί να στέλνει στο παιδί που εκφοβίζεται μηνύματα με βρισιές ή χυδαίο περιεχόμενο στο κινητό του ή στο e-mail του. Ακόμη, μπορεί να διαδίδει ψέματα και άσχημες φήμες μέσω του διαδικτύου.

Όλα τα προηγούμενα μπορεί να συμβαίνουν πολλές φορές και για πολύ καιρό. Ο εκφοβισμός πληγώνει και τρομάζει τα παιδιά και επηρεάζει αρνητικά τη ζωή τους.

ΘΥΤΕΣ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ

Όλα τα παιδιά μπορεί να παίξουν κατά καιρούς τον πρώτο ή το δεύτερο ρόλο. Ο θύτης μπορεί να γίνει θύμα κάποιων ισχυρότερων. Το θύμα μπορεί με τη σειρά του να γίνει θύτης μόλις του δοθεί η ευκαιρία στην αντιπαράθεση με κάποιους ασθενέστερους.

Αν και όλοι μπορεί να βρεθούν στη μία ή στην άλλη όχθη, υπάρχει μια γενική εικόνα για τα χαρακτηριστικά που συνήθως έχουν όσοι ανήκουν στην κατηγορία του θύτη ή του θύματος. Στατιστικά, τις περισσότερες φορές τα θύματα είναι σχετικά μικρόσωμα, ντροπαλά παιδιά με χαμηλή αυτοπεποίθηση και υπερπροστατευτικούς γονείς. Επίσης, θύματα γίνονται συχνά τα παιδιά με κάποια ιδιαιτερότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό που τα διαφοροποιεί από το μέσο όρο (αν είναι, για παράδειγμα πολύ ψηλά, παχουλά ή πολύ καλοί μαθητές), παιδιά ευαίσθητα στα πειράγματα που αντιδρούν έντονα, θυμώνουν, κλαίνε, απομονώνονται, παιδιά αδιάλλακτα στις διαφωνίες με εριστικό και επιθετικό πνεύμα κλπ.

Οι θύτες στατιστικά είναι συνήθως παιδιά που δείχνουν έντονη αυτοπεποίθηση, που δεν πειθαρχούν σε κανόνες, θέλουν να επιβάλλονται και θεωρούν ότι η βία είναι κοινωνικά αποδεκτή. Άλλα βασικά τους χαρακτηριστικά είναι τα εξής: θυμώνουν εύκολα, δυσκολεύονται να δεχτούν τη ματαίωση των επιθυμιών τους, εύκολα νιώθουν ότι οι άλλοι είναι απειλητικοί προς τα ίδια και σε κάθε περίπτωση καταφεύγουν στη βία ή στον εκφοβισμό για να επιλύουν διαφορές, έχουν την τάση να εξαιρούν παιδιά από την παρέα, υιοθετούν το ρόλο του αρχηγού στις παρέες ή φτιάχνουν 'κλίκες' ενώ δεν είναι απαραίτητα μεγάλосωμοι.

Θύτες και θύματα μπορεί να έχουν είτε αδιάφορους είτε υπερπροστατευτικούς και αυταρχικούς γονείς. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει ποια θα είναι η αντίδραση του παιδιού σε βάθος χρόνου, γιατί πολλά θα καθοριστούν στην πορεία και από τις

συντροφικές του ίδιου και από άλλες συγκυρίες. Αν, για παράδειγμα το παιδί νιώθει στρες και απογοήτευση στο σχολείο, μπορεί να εκδηλώσει επιθετικότητα.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Σύμφωνα με μια έρευνα ΕΚΚΕ που έγινε σε 101 σχολεία και 2000 μαθητές, με σκοπό την χαρτογράφηση της ζωής των μαθητών στον Δήμο Αθηνών, οι μαθητές του δημοτικού είναι πιο επιρρεπείς στην κακοποίηση σε σχέση με τους εφήβους. Επίσης, το 11% ομολογεί πράξεις βίας σε συμμαθητές του και ένα 11% δηλώνει πως έχει υποστεί βία από άλλα παιδιά. Σε απειλές καταφεύγουν μαθητές όλων των τάξεων σε ποσοστό 5%. Θεατής σε πράξεις βίας, υπήρξε το 43% των μαθητών γυμνασίου και λυκείου.

Έρευνα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, δείχνει ότι η βία εκδηλώνεται σε διάφορες μορφές σε πολλά σχολεία, αφού το 60,1% των μαθητών δηλώνει ότι παρατηρεί παρόμοια φαινόμενα είτε στην τάξη είτε γενικά στο σχολικό του περιβάλλον.

Καθημερινά δεκαπέντε με είκοσι στους εκατό-από νήπια ως έφηβοι- ταπεινώνονται ή ταπεινώνουν. Δέχονται ή μοιράζουν προσβολές, «τρώνε» ή «ρίχνουν» ξύλο. Κι όσοι μένουν απέξω ως θεατές, αδιαφορούν ή επιδοκιμάζουν, αλλά σπάνια αποδοκιμάζουν. Άλλες έρευνες διαπίστωσαν ότι 62% των μαθητών είχε εμπλακεί σε περιστατικά σχολικής βίας και το 29% είχε συνεργαστεί με άλλους μαθητές, για να θυματοποιήσουν συμμαθητές τους.

Το 27% των αγοριών και το 22% των κοριτσιών είχε πέσει τουλάχιστον μία φορά θύμα βίας.

Όσον αφορά τις συμπεριφορές βίας που διαπιστώνουν οι μαθητές, ως συνηθέστερες καταγράφονται οι εξής «Ακούς από συμμαθητές σου, σχόλια για την εμφάνιση σου και το σώμα σου» κατά 66,7% και αμέσως μετά «Δεν έχεις διαβάσει καλά το μάθημα και ο καθηγητής σε ειρωνεύεται» κατά 63,5% ενώ ακολουθεί «Σε ώρα μαθήματος ο καθηγητής κάνει μια ερώτηση, εσύ απαντάς λάθος και ένας συμμαθητής σου σε αποκαλεί χαζό και βλάκα» κατά 62,5%

Τα περισσότερα περιστατικά βίας σημειώνονται στην αυλή ή κατά την διάρκεια μεγάλου διαλείμματος ή όταν απουσιάζει ο καθηγητής από την τάξη.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ετοιμάσαμε, ακόμη, κάποια ερωτηματολόγια για τη σωματική βία τα οποία και στη συνέχεια μοιράσαμε στους συμμαθητές μας στο υπόλοιπο λύκειο.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

ΦΥΛΟ: Αγόρι

Κορίτσι

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Γνωρίζετε ότι η ενδοσχολική βία αποτελεί ξυλοδαρμό στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου;

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Έχετε ποτέ υπάρξει θύμα σωματικής βίας ;

Ναι

Όχι

Αν ναι, τι κάνατε;

1. Αντισταθήκατε
2. Μιλήσατε σε κάποιον υπεύθυνο
3. Απομακρυνθήκατε από το σημείο
4. Τίποτα

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Έχετε ποτέ γίνει θύτης σωματικής βίας ;

Ναι

Όχι

Αν ναι, για ποιον λόγο;

1. Για μαγκιά
2. Για επίδειξη δύναμης
3. Για κάτι άλλο;

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Έχετε γίνει ποτέ μάρτυρες σωματικής βίας;

Ναι

Όχι

Αν ναι, τι κάνατε;

1. Επικοινωνήσατε με τους υπεύθυνους καθηγητές
2. Προσπαθήσατε να κατευνάσετε τον θύτη
3. Βοηθήσατε το θύμα;
4. Απομακρυνθήκατε από το σημείο

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Για ποιον κυρίως λόγο πιστεύετε ότι πραγματοποιούνται φαινόμενα βίας ακόμα και μέσα στα σχολεία, δηλαδή τι πιστεύετε ότι ωθεί τους θύτες σε τέτοιου είδους συμπεριφορές;

1. Η αδιαφορία των συμμαθητών τους για αυτούς
2. Οικογενειακοί κυρίως λόγοι (ξυλοδαρμός από τους γονείς)
3. Η προσπάθεια τους να ταπεινώσουν κάποιον και να αποδειχθούν μάγκες
4. Κάτι άλλο;

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Ποιος θα ήταν κατά την άποψη σας ο καλύτερος τρόπος για την καταπολέμηση αυτού του προβλήματος;

1. Η συνεχής ύπαρξη καθηγητών στις αίθουσες και στους χώρους του προαυλίου
2. Η ενημέρωση των μαθητών για τα αποτελέσματα τα οποία έχει η ενδοσχολική σωματική βία στους μαθητές
3. Η επικοινωνία με τους γονείς των θυτών
4. Η απομόνωση των θυτών από τους υπόλοιπους συμμαθητές τους

ΣΧΟΛΙΑ(Σε αυτό το μέρος μπορείτε να σημειώσετε οτιδήποτε σας άρεσε ή οτιδήποτε άλλο σας βάζει σε σκέψεις όσον αφορά αυτό το θέμα)

Σας ευχαριστούμε για τον χρόνο και την υπομονή που διαθέσατε.

Στην ερώτηση για το εάν αυτοί γνωρίζουν τι ακριβώς σημαίνει ενδοσχολική σωματική βία το 85% απάντησε πως γνωρίζει, ενώ το 15% πως όχι.

Στην ερώτηση για το εάν έχουν ποτέ υπάρξει θύματα σωματικής , το 40% απάντησε ναι, ενώ το 60% όχι.

Από αυτούς που είχαν υπάρξει θύματα το 40% αντιστάθηκε, το 30% μίλησε με κάποιον υπεύθυνο, το 25% απομακρύνθηκε από το σημείο και το άλλο 5% δεν έκανε τίποτα.

Στην ερώτηση για το αν κάποιος έχει γίνει θύτης σωματικής βίας, το 70% απάντησε ναι, ενώ το 30% απάντησε όχι.

Από αυτούς που απάντησαν πως έχουν υπάρξει θύτες, το 65% απάντησε πως το έκανε για μαγκιά, το 13% για επίδειξη δύναμης και το άλλο 22% για κάτι άλλο.

Στην ερώτηση για το αν έχουν υπάρξει μάρτυρες σωματικής βίας στο σχολείο, το 90% απάντησε ναι, ενώ το 10% απάντησε όχι.

Από αυτούς που απάντησαν πως ναι έχουν υπάρξει μάρτυρες βίας στο σχολείο, το 60% απάντησε πως βοήθησε το θύμα, το 22% πως επικοινωνήσε με τους υπεύθυνους καθηγητές, το 8 % πως προσπάθησε να κατευνάσει το θύτη ενώ το 10% πως απομακρύνθηκε από το σημείο.

Στην ερώτηση για τον καλύτερο τρόπο επίλυσης του προβλήματος, το 45% απάντησε πως είναι η συνεχής ύπαρξη καθηγητών στις αίθουσες, το 45% η άμεση επικοινωνία με τους γονείς, ενώ το 10% η απομάκρυνση των θυτών από τους συμμαθητές τους.

Τέλος, στην τελευταία ερώτηση για τον κυριότερο λόγο ύπαρξης του φαινομένου, το 25% απάντησε πως είναι οικογενειακοί λόγοι, το 20% πως είναι κυρίως λόγω της προσπάθειας τους να ταπεινώσουν το θύμα, ενώ το 60% απάντησε πως είναι εξαιτίας της αδιαφορίας των συμμαθητών τους για αυτούς.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΣΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

- οικονομική κατάσταση των ατόμων
- κοινωνική θέση

- κουλτούρα
- πολιτισμός
- θρησκεία
- οικογενειακό περιβάλλον
- ατομικά χαρακτηριστικά
- αδυναμία στα μαθήματα
- άσκηση βίας στους ίδιους τους θύτες

~Ο σχολικός εκφοβισμός παίρνει διαφορετικές μορφές ανάλογα με το φύλο και την ηλικία.~

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ - ΘΥΤΗΣ

Οι θύτες είναι κυρίως άτομα δυναμικά που επιδιώκουν με την επιθετική τους συμπεριφορά να ανέβουν στην κοινωνική ιεραρχία “παρέα” και να έχουν υψηλή θέση σε αυτή. Νιώθουν ανώτεροι από τους άλλους καθώς αντλούν ισχύ και δύναμη από τη συγκεκριμένη μορφή συμπεριφοράς.

Μέσα από αυτές τις συμπεριφορές στοχεύουν να τραβήξουν την προσοχή, να τύχουν αποδοχής, να γίνουν περισσότερο δημοφιλείς από ότι ήταν στο παρελθόν. Πράγμα που μάλλον έχει αντίθετα αποτελέσματα, εφόσον η πλειοψηφία της μαθητικής κοινότητας, τους φοβάται και προσπαθεί να τους αποφύγει.

Για διάφορους λόγους (οικογενειακούς, κοινωνικούς κλπ.) προτιμούν να πετύχουν αυτό με αρνητικό τρόπο προκαλώντας βλάβη, σωματική ή συναισθηματική στους άλλους, παρά με θετικό τρόπο (π.χ. επιδόσεις στα μαθήματα αθλητισμό κλπ). Συχνά μάλιστα είναι άτομα δημοφιλή στην πλειοψηφία των συμμαθητών τους.

Πολλές φορές οι θύτες είναι παιδιά δυστυχημένα – ίσως από ελλιπή ενασχόληση των γονέων τους μαζί τους λόγω της αποκλειστικής ενασχόλησης των γονέων με τις εργασίες τους, φαινόμενο των καιρών μας – και προσπαθούν να μεταφέρουν το έλλειμμα της χαράς που νιώθουν στους άλλους.

Οι μαθητές-θύτες νιώθουν ζήλια για τα παιδιά που εκφοβίζουν και γι αυτό προσπαθούν να τους κάνουν κακό. Ακόμα στοχεύουν στην “διαφορετικότητα” του άλλου παιδιού για να το κάνουν να νιώσει άσχημα για τον εαυτό του και να τον απαξιώσουν.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ - ΘΥΜΑ

Ορισμένες ενδείξεις ότι ένα παιδί μπορεί να έχει υπάρξει θύμα ψυχολογικής βίας είναι οι ακόλουθες:

- * η μειωμένη διάθεσή του ή η άρνησή του να πάει σχολείο με πρόσχημα κάποια αδιαθεσία
- * οι αδικαιολόγητες απουσίες του
- * η απροσδόκητη μαθησιακή του πτώση
- * το γεγονός ότι περνάει πολύ χρόνο κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων κοντά στους εκπαιδευτικούς
- * το ότι αργεί να πάει σχολείο ή να επιστρέψει στο σπίτι
- * το ότι αρχίζει να αλλάζει τις διαδρομές από τις οποίες συνήθιζε να πηγαίνει ή να επιστρέφει από το σχολείο
- * το ότι έχει σημάδια και μελανιές στο σώμα του ή άλλες ενδείξεις επίθεσης και αποφεύγει να εξηγήσει πώς συνέβησαν

Αν κάποιο παιδί έχει υπάρξει θύμα ψυχολογικής ενδοσχολικής βίας και ρατσισμού, δεν πρέπει να κρατάει αυτό το άσχημο συναίσθημα μέσα του, αντίθετα πρέπει να αναφέρει το συμβάν στους γονείς του, στους καθηγητές του αλλά και να καταφύγει σε κάποιους ειδικούς οι οποίοι με τις κατάλληλες συμβουλές που θα του δώσουν θα τον κάνουν να αντιμετωπίσει σταδιακά και σωστά το πρόβλημά του. Κάθε παιδί πρέπει να ξέρει πως έχει δίπλα του ανθρώπους οι οποίοι τον στηρίζουν και είναι πρόθυμοι να τον βοηθήσουν να ξεπεράσει όλα τα προβλήματά του.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην ψυχολογική βία τα σημάδια που προκαλούνται στην ψυχή παραμένουν αόρατα και οι συνέπειες από αυτήν τη μορφή κακοποίησης είναι δυσδιάκριτες από το κοινωνικό σύνολο. Σύμφωνα με τους ειδικούς της ψυχικής υγείας, οι επιπτώσεις από την ψυχολογική βία είναι ιδιαίτερος σοβαρές και μπορούν να επιφέρουν χρόνιες και δισεπίλυτες βλάβες στο θύμα. Μερικές μόνο από τις επιπτώσεις που έχουν αναφερθεί στη διεθνή βιβλιογραφία είναι:

1. συνεχόμενο και εντεινόμενο στρες
2. ανάπτυξη φοβιών
3. καταθλιπτικά σύνδρομα
4. απομόνωση, μοναξιά
5. αυτοκτονικές τάσεις ή ιδέες
6. σχέσεις εξάρτησης
7. χαμηλή αυτοεκτίμηση
8. τάσεις φυγής
9. ενοχικά σύνδρομα
10. χρήση αλκοόλ και άλλων ουσιών
11. αναλόγως ανάπτυξη ψυχώσεων

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Κάποιες αποτελεσματικές πρακτικές, σε επίπεδο σχολείου και τάξης, για εφαρμογή μιας στρατηγικής ενάντια στη βία, είναι:

- **σε επίπεδο σχολείου:**

- * σύνταξη Σχολικής Επιτροπής ενάντια στον εκφοβισμό & την ενδοσχολική βία

- * σύνταξη Διακήρυξης του σχολείου ενάντια στη βία: δικαιώματα-υποχρεώσεις-καθήκοντα για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
 - * αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου
 - * ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τους γονείς, προκειμένου να σταματήσει ο κύκλος αναπαραγωγής και ενθάρρυνσης της ενδοσχολικής βίας
- σε επίπεδο τάξης:**
- * συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό & τις μορφές της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού
 - * συζήτηση για τις επιπτώσεις του εκφοβισμού
 - * ενημέρωση σχετικά με το γιατί η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός δεν είναι αποδεκτά από το σχολείο
 - * τρόποι & προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση από τους μαθητές: σύνταξη των κανόνων της τάξης ενάντια στη βία
 - * παροχή βοήθειας από μαθητές σε άλλους, για την επίλυση των συγκρούσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εκφοβισμό
 - * προαγωγή των συνεργατικών αλληλεπιδράσεων
 - * παροχή ευκαιριών για θετική έκφραση της επιθετικότητας (π.χ. μέσω των αθλημάτων)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Για να εμβαθύνουμε περισσότερο την έρευνά μας, δημιουργήσαμε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο μοιράσαμε στους μαθητές του Λυκείου μας.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου έχουν ως εξής:

- * Στην πρώτη ερώτηση που δόθηκε, αν ξέρουν ότι η ψυχολογική βία είναι η συμπεριφορά που αποσκοπεί στην περιφρόνηση του άλλου με στόχο την αποδυνάμωση και υποταγή του άλλου, το 95% ξέρει, ενώ το 5% όχι.
- * Στη δεύτερη ερώτηση, αν τους έχει ασκηθεί ποτέ ψυχολογική βία ή ρατσισμός, στο 56% έχει ασκηθεί, ενώ στο 48% όχι.
- * Στην τρίτη ερώτηση, αν τους ασκήθηκε αυτό το είδος βίας και για ποιούς λόγους, από αυτό το 55% που απάντησε πως ναι, του έχει ασκηθεί, το 40% απάντησε λόγω εξωτερικών ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, το 20% απάντησε λόγω διαφορετικής φυλετικής προέλευσης, το 20% απάντησε λόγω διαφορετικής θρησκείας, το 10% απάντησε λόγω αδυναμίας στα μαθήματα, το 10% απάντησε λόγω καλής επίδοσης στα μαθήματα, το 10% απάντησε λόγω φύλου.
- * Στην τέταρτη ερώτηση, σε ποιο φύλο ασκείται κατά τη γνώμη τους περισσότερο ψυχολογική βία και ρατσισμός, το 50% απάντησε τα κορίτσια.
- * Στην πέμπτη ερώτηση, αν έχουν ασκήσει ποτέ ψυχολογική βία και ρατσισμό, το 56% απάντησε ναι ενώ το 44% απάντησε όχι.
- * Στην έκτη ερώτηση, αν άσκησαν ψυχολογική βία και ρατσισμό για ποιους λόγους το έκαναν, από τους 10 που απάντησαν ναι, το 40% απάντησε γιατί είχε ασκηθεί και σε αυτούς, το 30% απάντησε γιατί έτσι πίστευαν ότι θα νιώσουν ικανοποίηση, το 10% απάντησε ότι δεν είχε κάποιον ιδιαίτερο λόγο και το 20% απάντησε άλλο.

- * Στην έβδομη ερώτηση, αν έχουν υπάρξει ποτέ μάρτυρες άσκησης ψυχολογικής βίας και ρατσισμού, το 90% απάντησε ναι, ενώ το 10% απάντησε όχι.
- * Στην όγδοη ερώτηση, αν ναι, πήγαν να εμπλακούν στο συμβάν, πήγαν να το αναφέρουν σε κάποιο υπεύθυνο, ή αδιαφόρησαν, από τους μαθητές που απάντησαν ναι, το 31% απάντησε ότι αδιαφόρησε, το 50% ότι πήγε να εμπλακεί στο συμβάν και το 19% πήγε να το αναφέρει σε κάποιον υπεύθυνο.
- * Στην ένατη ερώτηση, αν υποθέσουμε ότι τους ασκείται ψυχολογική βία ή ρατσισμός, θα το ανέφεραν σε κάποιον ειδικό ή θα υπέφεραν μόνοι τους, το 67% απάντησε ότι θα το ανέφερε σε κάποιον ειδικό, ενώ το 33% απάντησε ότι θα υπέφερε μόνο του.
- * Στην δέκατη ερώτηση, ποια είναι η γνώμη που έχουν για συμμαθητές τους οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικές χώρες, έχουν διαφορετικό θρήσκευμα και διαφορετικά χαρακτηριστικά, το 30% απάντησε πως δε θέλει να κάνει παρέα μαζί τους και δεν τους συμπεριφέρεται καλά, το 19% απάντησε πως δεν κάνει παρέα μαζί τους όχι γιατί δεν το θέλει αλλά γιατί αυτό το αναγκάζει να κάνει η παρέα του και το 51% απάντησε πως δεν έχει κανένα πρόβλημα μαζί τους και τους σέβεται όπως ακριβώς και τους υπόλοιπους συμμαθητές του.
- * Στην ενδέκατη ερώτηση, τι πιστεύουν ότι θα μπορούσε να αποτελέσει λύση για το πρόβλημα της ενδοσχολικής ψυχολογικής βίας και του ρατσισμού, το 53% απάντησε η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων που αφορούν την ψυχολογική βία και το ρατσισμό έτσι ώστε να ενημερωθούν όλοι οι μαθητές, το 21% απάντησε η καταγραφή των περιστατικών σχολικού εκφοβισμού έτσι ώστε να εντοπιστεί το ποσοστό του προβλήματος, το 11% απάντησε οι συναντήσεις εκπαιδευτικών – γονέων για να ενημερωθούν οι γονείς για την κατάσταση, το 11% απάντησε η παροχή βοήθειας σε μαθητές οι οποίοι έχουν υπάρξει θύματα ψυχολογικής βίας και ρατσισμού έτσι ώστε να ξεπεράσουν το τραύμα που τους δημιουργήθηκε και το 4% απάντησε κάτι άλλο.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ;

Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός αποτελεί την πιο σύγχρονη μορφή εκφοβισμού, η οποία παίρνει εύκολα και γρήγορα διαστάσεις και εκτός σχολείου. Περιλαμβάνει την αποστολή απειλητικού ή υβριστικού υλικού, καθώς και την δημοσίευση φωτογραφιών ή βίντεο τα οποία έχουν τραβηχτεί χωρίς τη γνώση ή τη συγκατάθεση του παιδιού ή του εφήβου που εκφοβίζεται. Αυτά στέλνονται στο ίδιο το άτομο ή κυκλοφορούν σε γνωστούς του αποδέκτες μέσα από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, από υπηρεσίες που παρέχουν τα κινητά τηλέφωνα (μηνύματα MMS και SMS), και από διαδικτυακούς τόπους κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Google+ κ.λπ.) και ανάρτησης βίντεο (Youtube κλπ.).

Εκδήλωση ηλεκτρονικού εκφοβισμού, εκτός από την αποστολή μηνυμάτων, φωτογραφιών ή βίντεο με χυδαίο ή απειλητικό περιεχόμενο, είναι και Η ΧΡΗΣΗ Ή ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΠΟΙΟΥ ΑΤΟΜΟΥ (δηλαδή το να υποκλέψει κάποιος/α την ταυτότητά του και να αναρτά περιεχόμενο υποκρινόμενος/η ότι είναι το πρόσωπο που εκφοβίζεται).

Σκοπός του ηλεκτρονικού εκφοβισμού είναι συνήθως ο αποκλεισμός του παιδιού ή εφήβου από μια ομάδα, πραγματική ή διαδικτυακή, και η περιθωριοποίηση, ενώ αρκετές φορές γίνεται και σαν είδος «εκδίκησης» για κάτι που έχει συμβεί μεταξύ κάποιων παιδιών ή εφήβων, μιας που στο διαδίκτυο υπάρχει η αίσθηση της ανωνυμίας και της «αόρατης απειλής» από άγνωστα πρόσωπα.

ΑΙΤΙΑ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΣΚΟΥΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ ΓΙΑ:

- Εκδίκηση προς τους συνομηλίκους τους.
- Απλά ψυχαγωγικούς σκοπούς.
- Να ενισχύσουν το εγώ τους.
- Να πάρουν ένα γέλιο από τους συνομηλίκους τους.
- Να συμβάλουν στην ενίσχυση ή να υπενθυμίσουν στους ανθρώπους την δική τους κοινωνική θέση.

- Να υπερισχύσουν απέναντι προς όλους.
- Ανακούφιση της πλήξης τους.
- Γιατί νομίζουν ότι δε θα τους πιάσουν.
- Από πίεση από τους ομότιμους.
- Γιατί πιστεύουν ότι το θύμα το αξίζει.

ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΣ

ΘΥΤΗΣ

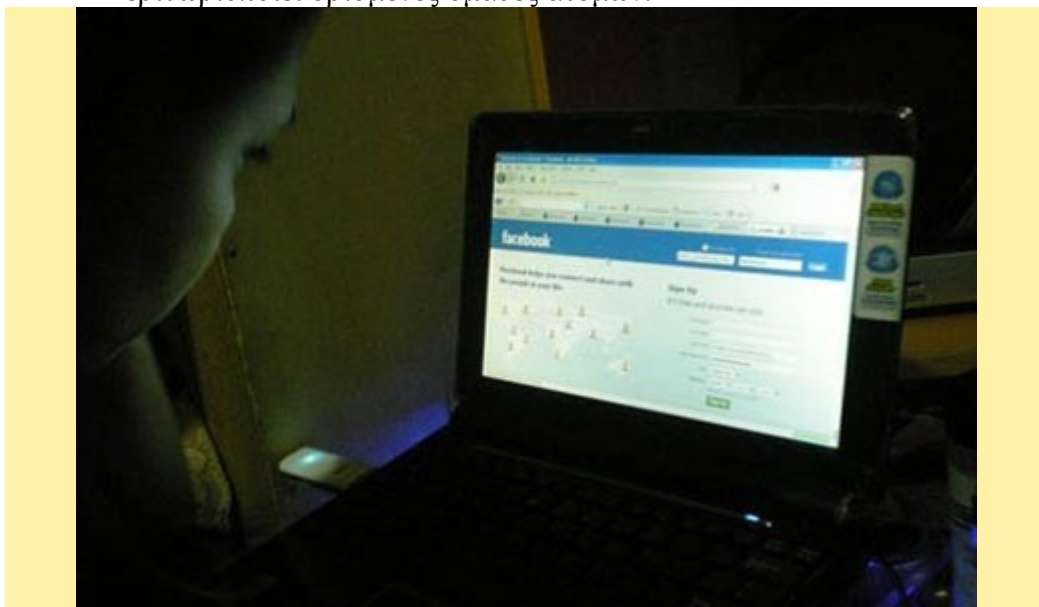
Μετά από έρευνες που έγιναν από το Πανεπιστήμιο του Antwerp στο Βέλγιο, συνήθως ο θύτης είναι νεότερος και ασκεί βία από το κινητό τηλέφωνο ή από το internet, αφού του έχει ασκηθεί αυτού πρώτα ηλεκτρονική βία ή έχει παρευρεθεί σε κάποιο περιστατικό εκφοβισμού.

ΘΥΜΑ

Οι νέοι που έχουν δεχθεί απειλές μέσω του διαδικτύου ή του κινητού τηλεφώνου εξαρτώνται περισσότερο από το διαδίκτυο, αισθάνονται λιγότερο δημοφιλή και παίρνουν περισσότερα ρίσκα σχετικά με το Διαδίκτυο.

Η ηλεκτρονική βία πραγματοποιείται στα chatrooms, με e-mails ή μέσω κινητού τηλεφώνου και έχει ως αποτελέσματα:

- Επηρεάζει τη συμμετοχή και την απόδοση του θύματος στο σχολείο.
- Του προκαλεί άγχος και επηρεάζει την υγεία του.
- Του τροφοδοτεί την επιφύλαξη σε τομείς όπως η φυλή, η θρησκεία και η σεξουαλικότητα.
- Τον οδηγεί σε σκέψεις αυτοκτονίας.
- Τον επηρεάζει για το υπόλοιπο της ζωής του.
- Υπονομεύει την εμπιστοσύνη του, την αυτοεκτίμηση και το αίσθημα της ασφάλειας.
- Περιθωριοποιεί ορισμένες ομάδες ατόμων.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Είναι αναγκαίο να γνωρίζει το παιδί ή ο/η έφηβος/η ποιο περιεχόμενο μοιράζεται και με ποια πρόσωπα, ώστε να μπορεί να προστατεύσει τον εαυτό του/της από την ανεξέλεγκτη δημοσιοποίηση προσωπικών του στοιχείων ή την διαδικτυακή επίθεση από άλλα άτομα. Διαφορετικά, μια επίθεση μπορεί να πάρει διαστάσεις «χιονοστιβάδας» στο διαδίκτυο, βυθίζοντάς τον/την σε απόγνωση. Η γνώση γύρω από θέματα που αφορούν την ασφαλή χρήση του διαδικτύου, καθώς και η προσοχή στην διαφύλαξη των προσωπικών στοιχείων (ονομάτων χρήστη, συνθηματικών, κωδικών πρόσβασης) είναι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη χρήση ιστότοπων κοινωνικής δικτύωσης. Καλό είναι να γνωρίζουμε καλά πώς λειτουργεί ο κάθε ιστότοπος, ποιος άλλος μπορεί να δει το περιεχόμενο που αναρτούμε

(«ποστάρουμε»), πώς μπορούμε να αποκλείουμε άτομα που δεν θέλουμε να βλέπουν το περιεχόμενο που αναρτούμε, και να μην κάνουμε άκριτα δεκτά τα αιτήματα «φιλίας» που μας κάνουν, σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, ειδικά από άτομα που δεν γνωρίζουμε ή δεν είμαστε βέβαιοι για την πραγματική ταυτότητά τους. Εάν, παρόλα αυτά, διαπιστώσουμε ότι έχουμε πέσει θύμα ηλεκτρονικού εκφοβισμού, το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να καταγγείλουμε αυτό που συμβαίνει, όσο πιο νωρίς γίνεται!

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Για ακριβέστερη μελέτη μοιράσαμε στους συμμαθητές μας το παρακάτω ερωτηματολόγιο.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ(ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ)

- ΦΥΛΟ: ΑΓΟΡΙ ΚΟΡΙΤΣΙ
- 1.ΞΕΡΕΙΣ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ;
 ΝΑΙ ΟΧΙ
- 2.ΕΧΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΘΕΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΒΙΑΣ;
ΝΑΙ ΟΧΙ
 ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
- 3.ΕΧΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙ ΠΟΤΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ;
 ΝΑΙ ΟΧΙ
- 4.ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΕΚΑΝΕΣ;
 ΓΙΑ ΜΑΓΚΙΑ ΓΙΑ ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΓΙΑΤΙ ΜΟΥ ΤΟ ΕΙΠΑΝ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ ΔΕΝ ΕΙΧΑ ΛΟΓΟ
- 5.ΣΟΥ ΕΧΕΙ ΑΣΚΗΘΕΙ ΠΟΤΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ;
 ΝΑΙ ΟΧΙ
- 6.ΠΩΣ ΕΝΙΩΣΕΣ;
 ΑΠΕΛΠΙΣΤΗΚΑ ΦΟΒΗΘΗΚΑ ΑΛΛΟ ΓΡΑΨΕ ΕΔΩ.....
- 7.ΕΠΗΡΕΑΣΤΗΚΕΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ Ή ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ;
ΝΑΙ ΟΧΙ

8.ΤΟ ΕΙΠΕΣ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟΝ;

- ΟΧΙ ΝΑΙ ΣΕ ΣΥΓΓΕΝΗ ΝΑΙ ΣΕ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
 ΝΑΙ ΣΕ ΦΙΛΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σχολική βία αποτελεί παθογένεια της εποχής και συνδυαζόμενη με την εμπορία και χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών μέσα στα σχολεία καθιστά το περιβάλλον του μαθητή

ιδιαιζόντως επικίνδυνο. Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού έχει μεγάλη έκταση τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

Κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας διαπιστώσαμε ότι τα παιδιά που εκφοβίζουν μπορεί, σε άλλο χώρο, να ήταν ή και να είναι ακόμα και τώρα αποδέκτες εκφοβιστικών και βίαιων συμπεριφορών. Η άσκηση βίας ξυπνάει την αντίδραση και την εκδικητική συμπεριφορά προκειμένου το θύμα να προφυλαχτεί και να σταματήσει το μαρτύριο που υπόκειται, με αποτέλεσμα η βία να προκαλεί βία και αυτός ο φαύλος κύκλος να εντείνει το πρόβλημα. Ο εκφοβισμός αποτελεί μια μορφή αντικοινωνικής συμπεριφοράς που ακουμπά σε ομαδικές διαδικασίες και όχι απλά σε σχέσεις μεταξύ προσώπων, δεν αφορά δηλαδή μόνο τη σχέση θύτη - θύματος!!! Όσοι ανήκουν στους φανερούς υποστηρικτές του θύτη, δημιουργούν μία αίσθηση κοινής ταυτότητας. Στην περίπτωση του εκφοβισμού, αυτή η διαδικασία του «ανήκειν σε μια ομάδα», περιλαμβάνει ενέργειες βλαπτικές για τους «έξω» από αυτήν και ιδίως σ' αυτούς που θεωρούνται αδύναμοι να αντιδράσουν.

Συνήθως οι μαθητές-θύτες μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον όπου οι πανανθρώπινες αξίες, συναδελφικότητας, αλληλοβοήθειας και άλλες, έχουν χαθεί ή είναι πολύ χαλαρές!!!

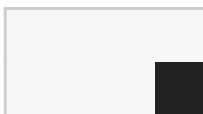
Ωστόσο, όσο μεγάλο κι αν είναι το πρόβλημα διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν αρκετοί τρόποι για να το αντιμετωπίσουμε παίρνοντας θέση ο καθένας ξεχωριστά απέναντι στην αποτρόπαια αυτή κατάσταση.

Ευχαριστίες

Η ενασχόλησή μας με την ενδοσχολική βία, μας έμαθε ότι μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα με διάφορους τρόπους. Η δύναμη που έχουμε ως άτομα και ως μαθητικά συμβούλια μας δίνει τη δυνατότητα να δώσουμε λύσεις στο πρόβλημα. Πέρα από αυτά, όλοι εργαστήκαμε ευχάριστα και το πνεύμα της ομαδικότητας νίκησε την ατομικότητα των μαθητών. Επιπλέον, μάθαμε να συνεργαζόμαστε καλύτερα με τους συμμαθητές μας, να παραδίδουμε μια εργασία σε συγκεκριμένο χρόνο βάσει χρονοδιαγράμματος, να πετυχαίνουμε στόχους και να αναλαμβάνουμε ρόλους. Θέλοντας να έχουμε μια ολοκληρωμένη άποψη για το θέμα της εργασίας μας, μιλήσαμε με τη ψυχολόγο του σχολείου μας και μοιραστήκαμε μαζί της τους προβληματισμούς μας και τις ανησυχίες μας γύρω από το θέμα. Οι εμπειρίες που αποκομίσαμε έμειναν ανεξίτηλες στη μνήμη μας και μας βοήθησαν να κατανοήσουμε και να δούμε από άλλη οπτική γωνία το δύσκολο πρόβλημα που μαστίζει τις ελληνικές και όχι μόνο σχολικές κοινότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- http://blogs.sch.gr/kyriakou/files/2013/02/sxolikos_ekfovismos.pdf
<http://www.0-18.gr/gia-paidia/ta-dikaiomata-soy>
<http://dide.kas.sch.gr/bullying/index.php/blog>
http://www.antibullyingnetwork.gr/faq.aspx?main_menu=315&parent_id=161
<http://blogs.sch.gr/kyriakou/category/%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/>
http://blogs.sch.gr/kyriakou/files/2012/09/mairi_xioni_vivlio_sxolikos_ekfovismo s1.pdf
<http://obrela.gr/wp-content/uploads/2013/02/Or-Mar-Mag-Final.pdf>
<https://www.facebook.com/pages/%CE%9B%CE%B5%CE%BC%CE%B5-%CE%9F%CF%87%CE%B9-%CE%A3%CF%84%CE%B7-%CE%9B%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%92%CE%B9%CE%B1-%CE%9F%CE%B9-%CE%9B%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%A0%CE%BF%CE%BD%CE%B1%CE%BD%CE%B5/284797988213724?fref=ts>
http://www.i-red.eu/resources/projects-files/sxedio_drasis-protypo_vliko.pdf
<http://sciencearchives.wordpress.com/2012/01/20/%CE%AF-%CE%AF-%CF%8E-t/>
- <http://www.antibullying.gr/el/hlektronikos-ekfovismos/ti-einai-o-hlektronikos-ekfovismos.html>
<http://www.teachtoday.eu/en/teacher-advice/cyberbullying/what-are-the-effects-of-cyberbullying.aspx>
<http://tameshaveasley-cyberbullying.blogspot.gr/2011/03/cause-and-effects-of-cyberbullying.html>
<http://yourselfseries.com/teens/topic/cyberbullying/reasons-people-cyber-bully/>
<http://bullying.about.com/od/Cyberbullying/a/8-Reasons-Why-Kids-Cyberbully-Others.htm>

<http://nms.sagepub.com/content/11/8/1349.short>

<http://www.antibullying.gr/el/ekfovismos.html>

<http://www.antibullying.gr/el/ekfovismos.html>

<http://www.akappatou.gr/index.php/2010-10-12-20-47-20/633-2010-11-07-16-49-42>

<http://www.3lykeiokavalas.gr/miscellaneous/item/201->

<http://ae7-bia.wikispaces.com/%CE%95%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%B2%CE%AF%CE%B1>

http://www.antibullyingnetwork.gr/page.aspx?id=106&main_menu=274&parent_id=161

<http://www.happyparenting.gr/paidi-efhbos/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82/sympertifora-paidi/1032-%CE%95%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B2%CE%AF%CE%B1-%CE%B8%CF%8D%CF%84%CE%B7%CF%82,-%CE%B8%CF%8D%CE%BC%CE%B1-%CE%AE-%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%84%CE%AE%CF%82.html>

<http://www.entertv.gr/article/304805/psychologiki-enas-aoratos-kai-epikindynos-syntrofos>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ακολουθούν τα τεχνήματα που φτιάξαμε στα πλαίσια της εργασίας μας για την ενδοσχολική βία:

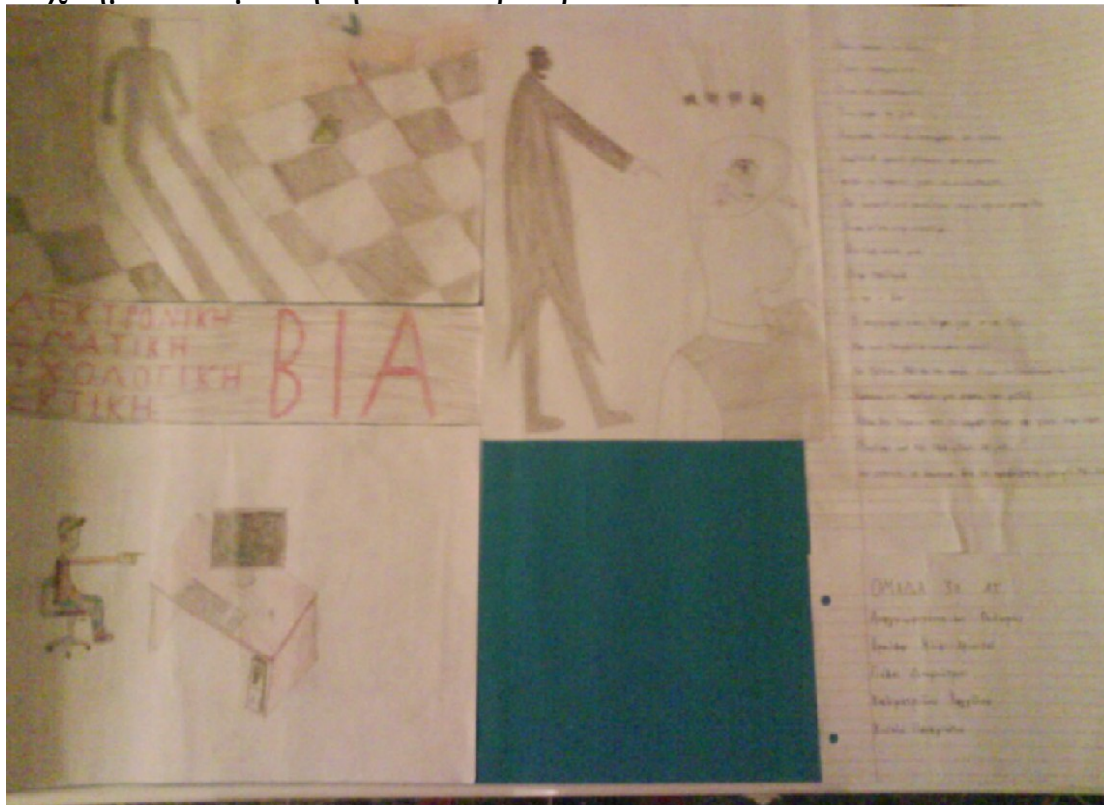
Τέχνημα της ομάδας της ψυχολογικής βίας – ρατσισμού:

Τέχνημα της ομάδας της λεκτικής βίας:

Τέχνημα του μαθητή Ηλία Βρούβα:

Τραγούδι του μαθητή Ηλία Βρούβα:
Είναι παντού η βία...

Στους υπολογιστές,

την είχαν τα Ες Ες.

Αμέριμνος εκεί που τσατάρεις με φίλους,

αποδέχεσαι friend request από κυρίου,

αυτό το έκανες γιατί το συνηθίζεις,

θα έμπαινες σε κινδύνους χωρείς να το γνωρίζεις.

Είναι μέσα στα σχολεία.

Δεν είναι μόνο μία.

Ο περίγυρος σου, λίγα για 'σένα ξέρει,

και την επιφάνεια σου μόνο κρίνει,

και κάποιος κάθεται και κοιτάζει, χωρείς το πρόβλημα να λύνει.

Κάποιοι σε νομίζουν για σάκο του box,
αλλά δεν ξέρουν ότι το ψαράκι μπορεί να γίνει και ox,
μωρέ και ox και tank μπορεί να γίνει,
αν οπλιστεί με βοήθεια, όλα τα προβλήματα μπορεί και λύνει.

Και ορισμένες επισυνάψεις, κυρίως video από το Youtube σχετικά με την ενδοσχολική βία, που μπορούν να βοηθήσουν στο να αντιληφθούμε καλύτερα την εκδήλωση του φαινομένου της λεκτικής βίας.

ΕΠΙΣΥΝΑΨΕΙΣ...

Η τρομοκρατία της αθωότητας (Πρωταγωνιστές)

[HTTP://WWW.MEGATV.COM/PROTAGONISTES/DEFAULT.ASP?CATID=25583&SUBID=2&PUBID=25682756](http://www.megatv.com/protagonistes/default.asp?CATID=25583&SUBID=2&PUBID=25682756)

Περίληψη: Μετηνενδοσχολικήβίαθαασχοληθούνοι «Πρωταγωνιστές». Ο Σταύρος Θεοδωράκης προσπαθώντας να διερευνήσει την ελληνική εκδοχή της μάστιγας που παγκοσμίως αναγνωρίζεται ως "BULLYING" επισκέπτεται γυμνάσια και λύκεια και συναντά θύτες και θύματα στα ίδια προαύλια.

Στην κάμερα της εκπομπής μιλούν μαθητές που έχουν υποστεί βία αλλά και μαθητές που έχουν ασκήσει βία.

Ο Ανδρόνικος, μαθητής Γ' Λυκείου, έπεφτε συχνά θύμα ξυλοδαρμού από τους συμμαθητές του στο συγκρότημα της Γκράβας. Άλλαξε σχολείο, έχασε δύο χρονιές αλλά σήμερα δηλώνει: «η ζωή είναι δική μου, δεν θα σιωπήσω και αυτό συνιστώ και στα άλλα παιδιά που βρίσκονται στη δική μου θέση».

Ο Άρης, μαθητής Α' Λυκείου, σε σχολείο των Βορείων προαστίων αφηγείται στην κάμερα πως οι συμμαθητές του προσπάθησαν να τον πετάξουν μέσα σε ένα σκουπιδοτενεκέ.

Ο Σταύρος Θεοδωράκης επισκέφθηκε το 2ο Γυμνάσιο Ασπροπύργου και το Πειραματικό Λύκειο της Βαρβακείου Σχολής στο Ψυχικό προσπαθώντας να καταλάβει από πού πηγάζει αλλά και πώς μπορεί να αντιμετωπισθεί η βία στα σχολικά προαύλια.

Στην εκπομπή μιλούν επίσης ψυχίατροι και κοινωνιολόγοι ενώ αναγνωρίσιμα πρόσωπα θυμούνται τα σχολικά τους χρόνια και την εμπλοκή τους σε φαινόμενα BULLYING. Μεταξύ άλλων μιλούν οι ηθοποιοί Μίνα Ορφανού,

Μάκης Παπαδημητρίου, Αντίνοος Αλμπάνης, Αλέξης Γεωργούλης, ο τραγουδιστής Ησαΐας Ματιάμπα, ο αθλητής Βλάσης Μάρας και η δημοσιογράφος Κατερίνα Ζαρίφη.

[«Τα μπλε γυαλιά» του Γιάννη Κουφονίκου](#)

Μια ταινία βασισμένη στην ιστορία του Βαγγέλη Ηλιόπουλου «Στη φωλιά του Νίκου» από το βιβλίο εκδ. Ε.ΨΥ.Π.Ε. «Μίλα, μη φοβάσαι». Ένα εκπαιδευτικό εργαλείο στα χέρια εκπαιδευτικών και γονιών.

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=AFYCABAVAAQ](http://www.youtube.com/watch?v=AFYCABAVAAQ)

[Το κύμα – DIE WELLE του Ντένις Γκάνσελ με το Γιούργκεν Βόγκελ](#)

Υπόθεση: Όταν συνειδητοποιεί, ότι οι παραδοσιακές μέθοδοι διδασκαλίας της Ιστορίας, προκαλούν αφόρητη ανία στους μαθητές του, ένας νεαρός καθηγητής, προτείνει την εφαρμογή ενός ιδιότυπου πειράματος, που προβλέπει συγκρότηση μιας ελίτ με μυστικούς κώδικες, σκληρή πειθαρχία και υψηλούς στόχους. Οι μαθητές θα οδηγήσουν το πείραμα σε απόλυτη επιτυχία και, χωρίς να το καταλάβουν, θα αρχίσουν να υποκύπτουν στη διακριτική γοητεία του φασισμού.

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=LCCOCIJ1T4Y](http://www.youtube.com/watch?v=LCCOCIJ1T4Y)

[Μετά τη Λουτσιά – DESPUES DE LUCIA](#)

Ρεαλιστικό και ψυχολογικά επώδυνο δράμα, το οποίο θίγει ένα καυτό κοινωνικό πρόβλημα –το σχολικό τραμπουκισμό- και αναδεικνύει χωρίς υπερβολές την κρυμμένη βία των ανθρωπίνων σχέσεων. Αργών ρυθμών και χαμηλών τόνων καθώς είναι, αιφνιδιάζει με το απρόσμενο, πικρό φινάλε του.

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=WESDWBZNMRO](http://www.youtube.com/watch?v=WESDWBZNMRO)

[ACTIVE MEMBER – Βία \(Στο στημένο παιχνίδι των δειλών\)](#)

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=JG3JYUGFXJO](http://www.youtube.com/watch?v=JG3JYUGFXJO)

[ΓΙΑΤΙ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ=ΧΙΛΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ, ΦΑΝΤΑΣΟΥ ΕΝΑ VIDEO...](#)

[Σχετικά VIDEO](#)

Σχολικός εκφοβισμός (6 Μαρτίου 2013)

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=NA6BI7EJEK](http://www.youtube.com/watch?v=NA6BI7EJEK)

Η εμπνευσμένη παρουσία του Νικ Βόγιετζικ, χριστιανού ιεροκήρυκα που γεννήθηκε χωρίς χέρια και πόδια, σε σχολεία της Νότιας Αφρικής.

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=HGAGSADJBFW](http://www.youtube.com/watch?v=HGAGSADJBFW)

Τηλεοπτικό spot της Ε.ΨΥ.Π.Ε. για την προώθηση της πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού.

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=IVABXA-ZSAE](http://www.youtube.com/watch?v=IVABXA-ZSAE)

Η βία δεν είναι μαγκιά!

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=5PBZ1CEH-AC](http://www.youtube.com/watch?v=5PBZ1CEH-AC)

Ένα μικρό μέρος από τη «Σχολική Βία».

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=RWV8ZKYSDBO#t=275](http://www.youtube.com/watch?v=RWV8ZKYSDBO#t=275)

ΝΑΙ στην επικοινωνία – ΟΧΙ στη λεκτική βία.

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=EWYLDLQUMYG](http://www.youtube.com/watch?v=EWYLDLQUMYG)

Οι λέξεις πονάνε...

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=I90_YQ1PNOY&FEATURE=RELATED](http://www.youtube.com/watch?v=I90_YQ1PNOY&FEATURE=RELATED)

Τα παιδιά απλά μας μιμούνται...

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=-D6D9IVZWVS](http://www.youtube.com/watch?v=-D6D9IVZWVS)

Κι επειδή, κάποιες φορές νιώθουμε ότι δεν έχουμε τους γονείς που θα θέλαμε να είχαμε...

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=QZMX6H6Y1M](https://www.youtube.com/watch?v=QZMX6H6Y1M)

Οι γονείς δεν είναι τέλειοι, αλλά αγαπούν τέλεια...!!!

Κλείνουμε με μια υπέροχη διαφήμιση από την Ταϊλάνδη... παράδειγμα ζωής!

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=UZWICMD9IN8](http://www.youtube.com/watch?v=UZWICMD9IN8)